

**ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**ОСНОВИ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ**

(Методичні рекомендації студентам педагогічних спеціальностей)

Житомир – 2009

УДК 37.012 : 371.381
ББК 74.580 р 30 : 74.200.52
К 60

Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного університету імені Івана Франка від 23 жовтня 2009 року, протокол №__

Рецензенти:

С.С. Вітвицька – кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка;

В.П. Тищенко – кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник лабораторії трудової підготовки і політехнічної творчості Інституту педагогіки АПН України;

Г.І. Сотська – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу педагогічної естетики та етики Інституту педагогічної освіти дорослих АПН України.

Колесник Н.Є. Основи курсового дослідження з методики викладання трудового навчання у початкових класах: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2009. –

ISBN

У методичних рекомендаціях представлено загальні положення щодо написання курсової роботи; визначено основні вимоги до змісту, правила оформлення, критерії оцінювання курсової роботи. Запропоновано тематику курсових робіт з методики викладання трудового навчання у початкових класах.

Методичні рекомендації адресовані студентам педагогічних спеціальностей, що готуються до захисту курсової роботи, а також науковцям, педагогам-практикам, методистам початкової ланки освіти.

© Колесник Н.Є., 2009
© Видавництво Житомирського
державного університету імені Івана Франка, 2009

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Вимоги до змісту курсової роботи.....	9
Правила оформлення курсової роботи.....	15
Вивчення інформаційних джерел	17
Аналіз, вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.....	20
Основні принципи організації і проведення курсового дослідження.....	24
Підготовка до захисту та процедура захисту курсової роботи.....	26
Критерії оцінювання курсової роботи.....	28
Тематика курсових робіт з методики викладання трудового навчання у початкових класах.....	29
Список рекомендованої літератури.....	33
Список використаної літератури.....	45
Додатки.....	50

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Практична підготовка фахівця з педагогічних спеціальностей забезпечується вивченням комплексу навчальних дисциплін, у тому числі й курсу «Трудове навчання з практикумом». Важливою формою навчального процесу є написання курсової роботи з методики викладання трудового навчання, яку студенти виконують відповідно до орієнтовної тематики.

Курсова робота – це навчальна дослідницька робота студента¹.

Курсова робота – це форма самостійної роботи, одна із форм науково-дослідницької діяльності студента, яка передбачена нормативними документами, навчальними планами вищих навчальних закладів як обов'язкова форма навчально-виховного процесу. Виконання курсового дослідження сприяє більш глибокому і міцному засвоєнню психолого-педагогічних, методичних, художньо-естетичних, техніко-технологічних знань; формуванню творчого ставлення до професійної діяльності вчителя. Досвід науково-дослідницької діяльності студентів, набутий у процесі роботи над рефератами та опанування знань з педагогіки, психології і спеціальних дисциплін дає можливість майбутньому вчителю виконувати самостійне дослідження, що за своїм змістом повною мірою відповідає науково-методичному пошуку. Курсова робота не повинна обмежуватись реферуванням літературних джерел, а включати вивчення передового педагогічного досвіду, елементи нових добутих знань.

Виконання курсової роботи з методики викладання трудового навчання передбачає таку послідовність дій:

- вибір теми та висвітлення її актуальності;
- складання списку літератури та її критичний аналіз;
- визначення теоретичного підходу до розв'язання визначеної проблеми, мети, завдань і методики дослідження;
- проведення педагогічного експерименту та збір фактичного матеріалу;
- обробка отриманих результатів, їх якісний і кількісний аналіз;
- обґрунтування розроблених методичних рекомендацій та

¹ Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – С. 599.

формулювання висновків проведеного дослідження;

- оформлення курсової роботи відповідно до вимог та її захист.

Особливої увагу заслуговує визначення теоретичного підходу до розв'язання проблеми та розробка методики її дослідження. Ці складові курсової роботи з методики викладання трудового навчання мають бути взаємопов'язаними між собою і розкривати зв'язок педагогічної науки та практики. Методика розглядається як система дослідницьких процедур, які потрібно виконати для збору фактичного матеріалу, його обробки та одержання потрібних результатів. Для цього необхідно:

- чітко сформулювати мету дослідження;
- розробити експериментальний матеріал (опитувальні картки, навчальні тексти, творчі завдання тощо);
- окреслити етапи проведення експериментальної роботи з урахуванням вимог наступної кількісної обробки добутих даних (методи і послідовність дослідницьких дій);
- вибрати способи якісного та кількісного аналізу фактичного матеріалу;
- визначити експериментальну та контрольну групи;
- забезпечити педагогічні умови проведення експерименту.

Варто підкреслити, що мета підготовки курсової роботи з методики викладання трудового навчання — навчально-пізнавальна, тому немає потреби проводити надто широкий за обсягом експеримент. Кількість учнів в експериментальній групі може бути незначною. Втім, усі дослідницькі процеси повинні виконуватись якомога чіткіше, конкретніше, повніше та обґрунтованіше.

Курсова робота з методики викладання трудового навчання становить вид прикладного дослідження, метою якого є використання фахових знань в умовах практики. Якщо теоретичні роботи спрямовані, перш за все, на висвітлення ключових проблем педагогічної науки, на збагачення теоретичних знань, то методичні дослідження розкривають умови оптимізації розв'язання практичних завдань. Як правило, в них пропонується методика проведення невеличкого фрагмента навчально-виховного процесу з художньої та технічної праці. Для цього вибирається відома концепція, ідея, теоретичне положення, що описуються у формі організації практичної діяльності вчителя та учнів на уроці трудового навчання: художньої і технічної праці або у позанавчальний час.

Результат методичної роботи має вигляд розробленої технології навчальних або позаурочних занять, що забезпечує успішне вирішення поставленого завдання і характеризується достатньою ефективністю.

Зміст методичної роботи курсового проекту може бути пошуковим чи описовим. В останньому випадку написання курсової роботи передбачає огляд літератури, висвітлення та узагальнення педагогічного досвіду, на засадах чого розробляється можливий варіант методики проведення заняття, діагностичного опису рівня розвитку знань та вмінь учнів у певній галузі освіти тощо. Повністю описові курсові роботи з методики викладання трудового навчання не можна вважати достатньою мірою відповідними вимогам професійно-педагогічної підготовки кваліфікованого спеціаліста, а тому їх слід доповнювати пропозиціями студента щодо внесення конструктивних елементів у чинні методики, удосконалення навчальних і виховних систем. Крім того, компілятивному викладанню матеріалу запобігає дотримання вимог наукового аналізу, синтезу, узагальнення, що є важливим для кожного студента.

Найважливіша вимога до курсової роботи — органічне співвідношення її двох частин: теоретичної та практичної. Обґрунтування проблеми дослідження на основі критичного огляду літератури, визначення провідних ідей роботи має обов'язково знайти своє відображення у результатах експерименту, проведеного майбутнім спеціалістом. Теоретична та практична частини курсової роботи разом складають цілісну структуру науково-пізнавального процесу.

Це стосується не тільки теоретико-експериментальних досліджень з методики викладання трудового навчання, а й історичної тематики курсових робіт. У них висновки щодо актуальності та важливості для нашого сьогодення окремих надбань з історичної точки зору мають бути теоретично доведеними і використаними у процесі дослідно-експериментальної діяльності студента, спрямованої на відновлення в сучасних умовах навчання і виховання кращих досягнень педагогічного досвіду минулого.

В опрацюванні курсової роботи необхідно враховувати сучасні новітні тенденції розвитку педагогічної науки.

Переосмислення студентами під час виконання курсових робіт нових реалій життя і, як наслідок, розуміння перспективних напрямків розвитку педагогіки сприятиме поліпшенню професійної підготовки вчителя-вихователя, збагаченню його соціального статусу та формуванню тих особистісних якостей, від яких залежить майбутнє школи. Варто звернути увагу на тематику

дослідницьких робіт. Аналіз досліджень з методики викладання трудового навчання у педагогічних закладах свідчить про деякі диспропорції, що виявляються у переважанні інтересу до одних проблем та ігноруванні інших. Майбутні фахівці мають висвітлювати у курсових роботах проблеми дидактики художньої освіти, нових підходів до викладання у школі мистецьких дисциплін, реалізації ідей інтеграції предметів естетичного циклу, концепцій індивідуалізації процесу навчання та ін.

У курсових роботах майбутні педагоги мають досліджувати зв'язки трудового навчання з педагогікою, психологією, філософією, соціологією, мистецтвознавством.

Часто допускається розпливчастість формулювання теми, в якій не зазначається, що треба досліджувати, учні якої вікової групи братимуть участь в експерименті. Це призводить до того, що тема дослідження не узгоджується з його об'єктом і предметом, не конкретизується метою курсової роботи. Тим часом визначення складових наукового апарату — досить важливе завдання, від якого залежить ефективність педагогічного пошуку майбутнього спеціаліста.

Суттєва вимога, яка ставить перед майбутніми фахівцями, що працюють над курсовими роботами, є самостійне і творче їх виконання. Інколи можна спостерігати, що студенти зловживають цитатами, запозиченими із статей, монографій, підручників та з мережі Internet, тільки сполучені окремими власними фразами. Звичайно, що така робота не може бути позитивно оціненою.

При написанні курсових робіт слід пам'ятати про те, що кожна надрукована на папері (компакт-диску чи інших носіях) або у всесвітній комп'ютерній мережі думка має власника, а її несанкціоноване використання є крадіжкою чужої інтелектуальної власності, за що передбачене покарання. Тому варто бути надзвичайно уважними, цитуючи українські публікації, викладаючи зміст чужоземних оригіналів, використовуючи інформацію з CD та Internet'у. Курсова робота, в якій буде виявлено ознаки плагіату знімається з розгляду, а її авторові виставляється оцінка "незадовільно". Студент пише нову курсову роботу на іншу тему.

Виконання та захист курсових робіт спрямовує студентів до важливішого,

завершального етапу професійно-педагогічної підготовки — написання дипломної або магістерської роботи.

Курсова робота повинна бути логічно побудованою і мати характер цілісного і завершеного самостійного дослідження. Структура і зміст роботи мають бути чітко регламентованими.

При написанні курсової роботи з методики викладання трудового навчання доцільно дотримуватися **загальної структури**:

Титульний аркуш

Зміст

Вступ (обґрунтування актуальності теми; визначення об'єкта, предмета, теми, завдань, методів дослідження; база дослідження).

Основна частина (теоретичний аналіз літератури і практики роботи школи, висвітлення методики, організації та результатів експерименту). Кількість розділів залежить від складності теми та специфіки змісту дослідження. Найбільш вживаною є така структура — два розділи, кожен з яких включає два чи три параграфи. В окремих випадках може застосовуватися простий структурний поділ на 3-5 розділів.

Висновки (заклучна частина на основі проведеного дослідження, які мають відповідати визначеним завданням).

Список використаної літератури (містить 20-25 позицій з обов'язковим посиланням на них у тексті роботи).

Додатки (допоміжний матеріал).

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

(зразок оформлення див. Додаток А).

Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи і оформлюється за відповідними правилами. У верхній частині аркуша по центру зазначається повна назва навчального закладу. Нижче (на відстані 15 мм), під назвою навчального закладу вказується назва кафедри, за тематикою якої виконано курсову роботу. Під назвою кафедри по центру (на відстані 75 мм) пишеться – Курсова робота; під цими словами вказується тема наукового дослідження. Під назвою курсової роботи справа зазначається факультет, курс, група, прізвище, ім'я та по батькові виконавця у називному відмінку. Далі – відомості про наукового керівника (посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище ім'я, по батькові). Знизу титульного аркуша (по центру) назва міста, рік виконання роботи.

ЗМІСТ

Зміст – це перелік розділів, частин, оповідань і т. ін. книги, збірки, рукопису тощо, із вказівкою сторінок, де вони вміщені¹. Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок тексту, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків, розділів, додатків, списку використаних літературних джерел (див. Додаток Б).

Зміст (план) курсової роботи обов'язково повинен бути погоджений з науковим керівником ще до початку роботи над її текстом.

ВСТУП

(рекомендований обсяг 2 сторінки друкованого тексту)

Вступ – це початкова частина курсового дослідження, що передуює основним розділам та створює в цілому уявлення про його зміст². Вступ розкриває актуальність проблеми, об'єкт, предмет, мету, завдання, місце

¹ Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – С. 467.

² Програма написання курсових робіт для студентів педагогічних спеціальностей / Укладач: Артемова Л.В. – К., 2004. – С. 6.

проведення дослідження, кількість охоплених осіб у експерименті; висвітлює її значущість, підстави та вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Вступ передуює основній частині курсової роботи та створює в цілому уявлення про її зміст.

Актуальність дослідження. У вступі розкривається актуальність обраної теми – її значущість для сучасної теорії та практики. У вступі також висвітлюється місце даної проблеми серед пов'язаних з нею питань, тобто визначається ступінь вивченості й специфіка теми.

Найважливіший етап дослідницької роботи — вибір теми. Вона повинна завжди відображати конкретну педагогічну проблему. Їхній зв'язок можна розглядати в напрямку або від постановки проблеми до вивчення її окремих аспектів, визначених темою наукової роботи або як вибір теми та обґрунтування необхідності її дослідження для розв'язання певної проблеми.

Важливим завданням обґрунтування проблеми є характеристика її актуальності, що включає висвітлення кількох позицій.

Перш за все, необхідним є посилання на державні документи, в котрих містяться соціальні замовлення у галузі освіти.

Загальні соціальні завдання конкретизуються визначенням тих практичних питань, які потрібно вирішити у діяльності навчальних закладів.

Отже, у розкритті актуальності проблеми і теми наукової роботи майбутні фахівці мають дотримуватися певної логіки обґрунтування наукових досліджень з урахуванням соціальних вимог до розвитку особистості, необхідності удосконалення тих чи інших параметрів практичної діяльності навчального закладу та важливості розробки окремих аспектів педагогіки, що є провідними для сучасної наукової думки¹.

Загальні принципи курсового дослідження передбачають визначення мети і завдань курсової роботи, предмета і об'єкта вивчення². Чим конкретніше сформульовано проблему і тему, охарактеризовано їхню актуальність, тим легше визначити об'єкт та предмет дослідження, його мету, завдання, котрі, як тема і проблема, є найважливішими складовими категоріального апарату.

Мета і завдання дослідження. Мета курсової роботи показує заради чого проводиться дане дослідження. Чітко сформульована мета написання

¹ Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005. – С. 198-199.

² Загвязинський В.И. Методология и методика дидактического исследования. – М.: Педагогика, 1982. – С. 97.

курсової роботи дозволяє сформулювати завдання дослідження. Формулюють мету роботи та завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети¹.

Мета дослідження полягає у підвищенні ефективності процесів навчання й виховання, а в широкому розумінні — педагогічного процесу в цілому. Оскільки розроблені теоретичні положення мають бути підтверджені практикою, мета завжди відображає спрямованість наукового пошуку на одержання нових знань та їх експериментальну апробацію.

Загальна мета конкретизується у дослідницьких завданнях, сукупність яких дає уявлення про те, що слід зробити для її досягнення. Зазначимо, що завдання, з одного боку, розкривають суть теми дослідження, а з іншого — знаходять своє тлумачення у висновках, що фіксують та узагальнюють результати їх виконання.

Послідовність визначених завдань має бути такою, щоб кожне з них логічно випливало з попереднього. У цілісній єдності завдань відсутність одного може призвести до незавершеності всього дослідження та неможливості його використання у педагогічній практиці. Наприклад, дослідником розкрито характер ціннісних орієнтацій учнів у галузі художньо-технічної творчості, принципи формування культури естетичного сприйняття, але не розв'язано завдання реалізації цих принципів у навчальній роботі в школі, не розроблено методики формування культури сприйняття естетичних творів учнями певної вікової групи. Таке дослідження не досягає визначеної мети і не може бути внеском в удосконалення педагогічної діяльності.

Єдиного стандарту у формуванні завдань бути не може, але найчастіше вони пов'язані з виявленням сутності, природи, структури об'єкта, що вивчається, розкриттям загальних способів його перетворення та розробкою конкретних методик педагогічних дій і практичних рекомендацій.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження – міститься в межах об'єкта.

Об'єкт дослідження – це сукупність споріднених елементів, серед яких виділяється один як предмет дослідження, тобто об'єкт і предмет дослідження

¹ Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та ін форм. матеріалів з питань атестації наук, кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю.І. Церков; Передмова до 3-го, 2-го і з переднього сл. до 1-го вид. Р.В. Бойка. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Ред.. «Бюл. Вищої атестат. коміс. України»: Вид-во «Толока», 2006. – С.16.

пов'язані між собою як ціле та його частина, як множина та її одиниця, як система та її компонент, як рід і вид понять або явищ об'єктивної реальності. Іншими словами, частина об'єктивної реальності, яка в певний період перебуває у полі зору теоретичної чи практичної діяльності дослідника, є об'єктом, а той бік, властивості й відношення об'єкта, що досліджуються з певною метою і отримують наукове пояснення, є предметом¹.

Отже, об'єкт наукового пізнання виступає сферою пошуку, а предмет, — як те конкретне, що виявляється.

Один і той самий об'єкт може досліджуватися в різних аспектах, тому визначення предмета слід розуміти як вирізнення певного "ракурсу" дослідження, як припущення про його найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкта.

Варто звернути увагу на щільність відношень об'єкта та предмета — вони мають бути, по-перше, у *прямому системному зв'язку*, а не пов'язаними між собою опосередковано через якісь проміжні об'єкти, властивості чи предмети; по-друге — бути однієї якості та природи.

Педагогічна дійсність дуже різноманітна. Необхідно розрізняти всю об'єктну сферу, на яку спрямована увага дослідника, і досить вузьку її частину, про яку автор хоче одержати нове педагогічне уявлення. Якщо дослідник не визначить в об'єкті головний (ключовий) пункт чи зв'язок як предмет пошуку, то дослідження втратить свою цілісність і буде зведене до еклектичного переказування загальновідомих педагогічних положень. Воно продемонструє типову помилку: написано багато, а дослідження не відбулося, бо автор не отримав бажаних результатів і у змісті своєї праці не виявив нічого нового.

Про відповідність предмета об'єкту дослідження свідчить те, що об'єкт має відображати те коло об'єктивної реальності, яке охоплює предмет як одну з багатьох складових об'єкта і отримує своє однозначне розуміння лише у процесі зіставлення з ними. Таким чином дослідник не формально називає об'єкт, а дає йому змістовну характеристику, котра виступає орієнтиром для визначення місця і функцій предмета у ширшій та цілісній сфері педагогічних знань.

Підкреслимо, що об'єктом і предметом педагогічного дослідження

¹ Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. — Тернопіль: Навчальна книга. — Богдан, 2005. — С. 201.

можуть бути всі аспекти теорії та практики навчання і виховання, їх організації та керівництва. Наприклад, питання принципів, змісту, методів, форм, засобів, умов навчально-виховного процесу. Однак усі педагогічні проблеми потрібно розглядати крізь призму провідного методологічного принципу взаємодії компонентів системи "педагог — зміст навчального матеріалу — учень", тому в якості об'єкта чи предмета педагогічного дослідження неправильно називати учня як особистість, бо в цьому випадку він буде ізольований від педагогічного процесу. Необхідно вивчати саме педагогічний процес і учня, як суб'єкта діяльності в ньому¹.

Від цих складових наукового апарату залежать усі подальші етапи дослідної роботи. Всі вони повинні бути обов'язково усвідомлені дослідником. Конкретність визначення наукових категорій досягається у процесі детального осмислення плану дослідження, коректного використання поняттєвої термінології, стилістичної грамотності письмового викладу матеріалу.

Об'єкт, предмет, мета і завдання окреслюють ту галузь педагогічної діяльності, яка досліджуватиметься, однак вони не роз'яснюють обраний автором принциповий шлях реалізації поставленої проблеми.

Отже, розглянуті складові наукового апарату дослідження у вступі взаємопов'язані за своїм змістом і логічно мають відповідати одному. Без цього робота набуває хаотичного вигляду, що заважає ґрунтовно подати результати дослідження.

ОСНОВНА ЧАСТИНА ДОСЛІДЖЕННЯ

(рекомендований обсяг – 20-25 сторінок друкованого тексту)

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів (параграфів), пунктів. Основна частина становить найважливішу частину дослідження². Кожний розділ і параграф має назву відповідно до змісту і починається з нової сторінки. Викладений матеріал підпорядковується темі та меті, що визначаються у вступі курсової роботи. Основний зміст присвячено вирішенню поставлених задач, виклад матеріалу підпорядковується одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. Основне завдання курсового дослідження – це вивчення і узагальнення передового досвіду.

¹ Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005. – С. 202.

² Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – С. 861.

У курсовому дослідженні найбільш широко використовують методи вивчення літератури, спостереження, бесіди, інтерв'ю, вивчення продуктів діяльності молодших школярів, анкетування, тестування, педагогічний експеримент¹.

Основна частина поділяється на теоретичний і практичний розділи. У теоретичному – розкриваються методологічні основи проблеми дослідження, висвітлюються основні теоретичні положення, дається аналіз сучасних психолого-педагогічних джерел відповідно до завдань дослідження, а також накреслюються перспективи подальших дослідницьких пошуків. Практичний розділ містить характеристику розробленої методики дослідження й отриманих під час педагогічної практики результатів проведення експерименту; розробки навчально-методичних матеріалів, практичні рекомендації тощо.

У кінці кожного розділу формують висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що надає можливість вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

ВИСНОВКИ

(рекомендований обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту)

Викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в курсовій роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (завдання), її значення для науки і практики.

Висновок – це остаточна думка про що-небудь, логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань або розгляду певних фактів².

Висновки – це судження, які логічно випливають з певного змісту первинних даних. У висновках узагальнюються викладені в розділах теоретичні та практичні матеріали як результат розв'язку поставлених задач (завдань). Висновки повинні бути чіткими, виразними, дійсно впливати з реальних результатів роботи над завданнями теми курсової роботи. Висновки можуть містити практичні рекомендації щодо розглянутих і вирішених в роботі задач (завдань). У висновках слід визначити ще не опрацьовані питання, що охоплюються даною темою, і пояснити, чому вони не розглянуті в роботі.

¹ Дубасенюк О.А., Іванченко А.В., Сбруєва А.А. Методичні основи організації курсового дослідження з педагогіки. – Житомир: Житомир.держ.пед.ін-т. – 1998. – С. 6.

² Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – С. 152.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(містить 20-25 позицій з обов'язковим посиланням на них у тексті роботи)

При складанні бібліографії важливо, перш за все, визначити інформаційні джерела, в яких можуть бути публікації з досліджуваної проблеми (книжки, статті, рецензії, газетні та журнальні періодичні видання, збірники наукових праць, матеріали конференцій, архіви тощо). Необхідно також з'ясувати коло авторів, які вивчали питання, пов'язані з обраною темою. Правильно складений бібліографічний список сам по собі має пізнавальне значення. Він віддзеркалює загальну та наукову культуру автора, аргументованість і переконливість його тверджень і висновків, обізнаність з фундаментальними працями тощо. Список використаної літератури завжди цікавий для фахівців, оскільки розкриває їм нові, мало досліджені питання з певної галузі науки і нерідко буває єдиним інформаційно-тематичним джерелом, тому бібліографія має бути бездоганною як за своїм змістом, так і за оформленням. Список використаних джерел оформлюється в алфавітному порядку із зазначенням прізвищ та ініціалів автора, назви видавництва, року видання, кількості сторінок.

ДОДАТКИ

Для повноти сприйняття курсової роботи до додатків за необхідності доцільно вносити допоміжний матеріал: таблиці, схеми, діаграми, технологічні картки, інструкційні картки, плани-конспекти уроків, наочний матеріал, художні ілюстрації, методики дослідження, відео-уроки, відеосюжети, мультимедійні творчі презентації (на дискових носіях), макети виробів тощо.

У тексті курсової роботи слід робити посилання на додатки, коли ви хочете проілюструвати те чи інше положення.

Додатки нумеруються і підписуються зверху. Додатки розміщуються в кінці курсової роботи. Сторінки, на яких розміщені додатки, не нумеруються.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має бути віддрукована (односторонній друк) на комп'ютері чітко, охайно, без помарок і виправлень. Курсова робота має бути зброшурована й оформлена відповідно вимог до курсової роботи: виділені окремі частини роботи, абзаци; пронумеровані сторінки; правильно оформлені посилання, висновки, цитати, список використаних джерел.

Курсова робота – це навчально-наукова робота, а тому не потрібно її прикрашати різними художніми атрибутами.

Обсяг курсової роботи з методики викладання трудового навчання – 25-30 сторінок друкованого тексту не включаючи додатків. Розмір аркуша паперу формату А4 (210х297 мм) Шрифт тексту Times New Roman (розмір – №14) чорного кольору, міжрядковий інтервал – 1,5 (полуторний). Текст курсової роботи друкують, залишаючи чи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм. Щільність тексту курсової роботи – всюди однакова.

Заголовки структурних частин роботи – ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ (ТА НАЗВИ РОЗДІЛІВ), ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ – друкуються великими літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою¹.

Кожну структурну одиницю курсової роботи треба починати з нової сторінки.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних – номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи, як ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини курсової роботи, нумеруються звичайним чином. Не нумеруються лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або

¹ Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та ін форм. матеріалів з питань атестації наук, кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю.І. Церков; Передмова до 3-го, 2-го і з переднього сл. до 1-го вид. Р.В. Бойка. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Ред.. «Бюл. Вищої атестат. комісії України»: Вид-во «Толока», 2006. – С.19.

«Розділ 4. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова (наприклад: «РОЗДІЛ 1». Підрозділи нумеруються у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділів, підрозділу (наприклад: «1.3.»).

Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки, рисунки, малюнки) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначаються словом «Рис.», «Мал.» (рисунок підписується знизу, по центру, курсивом) і нумеруються послідовно в межах розділу.

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті розміщують напис «Таблиця» із зазначеним її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка¹. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею. Назва таблиці знизу, по центру, напівжирним шрифтом. Наприклад:

Таблиця 1.2

Контент-аналіз базових понять дослідження

№ п/п	Смислове наповнення	Автор	Джерело

При написанні курсової роботи студент повинен посилається на джерела, матеріали або окремі результати дослідження. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися бажано на останні видання публікацій. Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «... у праці М.П. Лещенка [1, с. 27]

¹ Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та ін форм. матеріалів з питань атестації наук, кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю.І. Церков; Передмова до 3-го, 2-го і з переднього сл. до 1-го вид. Р.В. Бойка. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Ред.. «Бюл. Вищої атестат. комісії України»: Вид-во «Толока», 2006. – С.20.

визначено ...».

Додатки оформлюються як продовження курсової роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті курсової роботи. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої друкується слово і велика літера, що позначає додаток, наприклад: «Додаток А, Додаток Б»¹.

ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

На початку дослідження, незалежно від його виду (історичне, теоретико-експериментальне, методичне), необхідно окреслити загальні контури наукового пошуку, визначити його орієнтири та основні етапи, чітко сформулювати дослідницькі завдання. Ця попередня теоретична робота проводиться дослідником на ґрунті вивчення літературних джерел. Хоча ознайомлення з вихідною інформацією супроводжує весь процес дослідження, на перших етапах воно відіграє важливу роль. Саме в такий спосіб утримується і накопичується певний фактичний матеріал, здійснюються аналіз, узагальнення та інтерпретація наукової інформації відповідно до теоретичної канви певного дослідження.

Вивчення та підбір наукового доробку інших авторів за своїм значенням і трудомісткістю є важливою складовою власного пошуку, що вимагає копіткої тривалої роботи. Адже необхідною умовою дослідницької діяльності є послідовний зв'язок між "живою" працею і вже матеріалізованою у проведених дослідженнях. Вчений творить, використовуючи духовну спадщину своїх попередників.

Існують певні правила роботи з літературою, які треба враховувати молодому науковцю²:

1) складання попереднього бібліографічного списку джерел;

¹ Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та ін форм. матеріалів з питань атестації наук, кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю.І. Церков; Передмова до 3-го, 2-го і з переднього сл. до 1-го вид. Р.В. Бойка. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Ред.. «Бюл. Вищої атестат. коміс. України»: Вид-во «Толока», 2006. – С.26.

² Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005. – С. 222.

- 2) підбір публікацій;
- 3) опрацювання публікацій.

У пошуку літератури суттєву допомогу надають каталоги бібліотек, використання прикнижкової та пристатейної бібліографії, реферативних журналів, довідників, джерельної бази дисертацій.

Ознайомлюватися з літературою слід у зворотно-хронологічному, а не прямо-хронологічному порядку. Зміст видань останніх років може охоплювати матеріали попередніх наукових розробок, тому, починаючи роботу з новою літературою, дослідник уникає можливого дублювання та повторного огляду тієї самої інформації¹.

Всі зібрані матеріали треба систематизувати, для чого виділяють певні напрямки вивчення наукової проблеми. Кожен з цих напрямків спрямовує критичний аналіз, який дає можливість визначити "білі" плями, тобто ще недостатньо досліджені ракурси проблеми, і на цій основі окреслити свої наукові завдання.

Критичний аналіз наукових джерел вимагає ерудиції, потрібного рівня знань, підготовки дослідника і має розкривати:

- основну ідею автора публікації, його позицію;
- відмінність підходу певного автора від інших;
- сутність полеміки автора з іншими дослідниками;
- найаргументованіші та найпереконливіші положення;
- ті, що викликають заперечення;
- питання, котрі залишилися невисвітленими;
- перспективні напрями подальших досліджень².

Досить часто спостерігаються випадки, коли дослідник не аналізує наукової літератури, а просто перелічує авторів та їхні праці у вигляді анотації, не висловлюючи своєї думки з приводу наведеної інформації. Такий пасивний аналіз не відповідає вимогам науково-дослідної роботи, бо лише у процесі

¹ Лесін В.М. Як працювати з книгою: Метод. посібник. – К.: Вища школа, 1989. – С. 39.

² Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005. – С. 223.

критичної оцінки прочитаного виникають власні міркування, вирізняються актуальні питання, що потребують першочергового дослідження, формується уявлення про основи майбутнього пошуку.

Інший варіант огляду літератури — тематичний аналіз. Він передбачає систематизацію всієї інформації за різними аспектами. В усіх формах накопичення матеріалу необхідно точно вказувати вихідні дані інформаційного джерела, а саме: прізвище та ініціали автора, назву публікації, видавництво, місце та рік видання, відповідні сторінки тексту, загальний обсяг роботи¹.

У процесі наукового пошуку дослідник звертається до великої кількості літературних джерел, в яких можна зустріти неоднакові тлумачення окремих понять. Це викликає необхідність проведення теоретичної роботи з уточнення поняттєвого апарату дослідження, що передбачає вибір та осмислення тих наукових визначень, які найточніше характеризують поставлену проблему. Особливого значення ця вимога набуває у роботах з педагогічної, зокрема художньо-педагогічної проблематики, бо вони тісно пов'язані не лише з педагогікою, а й із суміжними галузями знань. В окремих наукових дисциплінах певні поняття набувають різного змістового наповнення. Так, специфіку мають визначення художнього сприйняття в психологічній, педагогічній інтерпретації, дещо по-різному трактуються поняття ціннісних орієнтацій особистості, мистецьких інтересів тощо. Робота над поняттєвим апаратом є вкрай важливою. Слід мати на увазі, що в гуманітарних науках наукові визначення іноді межують з побутовою, загальновживаною мовою, а це призводить до їх некоректного використання. Наприклад, існує кілька побутових тлумачень виховання, художнього смаку, естетичної потреби, що заважає їх науковому аналізу.

Типовим недоліком є довільне вживання термінів, коли автор підганяє наукові визначення під свою особисту думку "а я так це розумію". Не можна погодитися і з досить поширеною "термініотворчістю", за якої в дослідження вводяться нові, незвичні терміни, котрі не мають потрібної обґрунтованості та

¹ Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. – К.: АПН України, 1995. – С. 24.

переконливості.

Правильним є застосування вже апробованих, поширених, зрозумілих у педагогічному плані термінів. Їхня так звана "чистота" є суттєвою ознакою високого рівня проведеного дослідження.

Цього можна досягти, глибоко вивчаючи літературу, ознайомлюючись з різними існуючими підходами до визначення змісту певних наукових понять, вибору однієї з можливих точок зору та пояснення зробленого вибору в теоретичній частині дослідження.

АНАЛІЗ, ВИВЧЕННЯ, УЗАГАЛЬНЕННЯ І ПОШИРЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Школа за роки свого існування нагромадила багатий педагогічний досвід — джерело розвитку педагогічної науки, підґрунтя зростання професіоналізму, майстерності вчителів-практиків. Його постійне вивчення, осмислення, оновлення зумовлене змінами парадигм освіти, концепцій навчання й виховання, форм і методів практичної діяльності педагогів. Але часто в практиці роботи загальноосвітніх шкіл він ігнорується, оскільки не у всіх учителів та керівників освітніх закладів сформована потреба та навички щодо його вивчення, застосування, що зумовлює необхідність з'ясування сутності даного феномену.

Педагогічний досвід — це сукупність знань, умінь і навичок, набутих у процесі безпосередньої педагогічної діяльності; форма засвоєння педагогом раціональних здобутків своїх колег. Він є важливим елементом загальної культури педагога, в якій відображаються знання, вміння, навички та індивідуальні риси його особистості, постійно розвиваючись, збагачуючись протягом усієї педагогічної діяльності. Оновлюваність педагогічного досвіду зумовлена постійними змінами у практичній педагогічній діяльності та освітніх надбаннях педагога¹.

¹ Абдулина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. — Москва: Просвещение, 1990. — С 103-104..

Майбутні фахівці мають можливість розкрити, вивчити й узагальнити передовий педагогічний досвід та висвітлити результати дослідження у курсовій роботі з методики викладання трудового навчання у початкових класах.

З огляду на особливості діяльності педагога, передовий досвід може бути новаторським або зразковим¹. Новаторському педагогічному досвіду властиві оригінальність, новизна. Досвід педагога-новатора, що має експериментальний характер, називають дослідницьким. Якщо йдеться про вдосконалення форм, методів, засобів навчання і виховання на основі творчого їх використання, то такий досвід є раціоналізаторством. Зразковий педагогічний досвід – це сумлінна діяльність учителя, який уміло використовує досягнення педагогічної науки, методичні рекомендації вчених, методистів, досвід інших педагогів, і на цій основі його навчально-виховна робота є зразком для інших.

Педагогічний досвід передусім знаходить своє втілення в технології навчально-виховного процесу².

Слід зазначити, що вивчення, узагальнення передового педагогічного досвіду передбачає такі етапи роботи:

- 1) *визначення педагогічної проблеми та об'єкта вивчення* (на цьому етапі формулюють тему досвіду, обґрунтовують її актуальність, формують групу для його вивчення);
- 2) *попереднє вивчення досвіду* (цей етап передбачає попереднє ознайомлення з об'єктом досвіду через відвідування навчальних занять, бесіди з педагогами, вивчення шкільної документації. На цій основі визначають ідеї передового досвіду, уточнюють методи його вивчення);
- 3) *теоретична підготовка* (особи, які вивчають передовий досвід, повинні знати існуючі теоретичні та методичні положення з цієї проблеми, що дасть змогу визначити ступінь новизни досвіду, з'ясувати педагогічні умови, які забезпечують його результативність);

¹ http://ped.sumy.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=62&Itemid=58

² Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989. – С. 112.

4) *основне вивчення досвіду* (на цьому етапі збирають емпіричний матеріал, вивчають окремі ланки навчально-виховного процесу, організовують контрольні експертизи (зрізи). Зібраний матеріал класифікують на типовий і випадковий, відтак його систематизують та узагальнюють);

5) *визначення провідних педагогічних ідей досвіду* (ця робота полягає в аргументуванні і підкріпленні емпіричним матеріалом сформульованих на етапі теоретичної підготовки вихідних теоретичних положень. У процесі систематизації та узагальнення досвіду саме ці положення є основою визначення його провідних ідей, вироблення методичних рекомендацій щодо розв'язання досліджуваної проблеми, оцінювання перспективності досвіду).

Формами і методами втілення передового досвіду є: відкриті уроки та інші заняття; усні повідомлення результатів вивченого, узагальнення передового педагогічного досвіду у виступах педагогів у школі, на нарадах, курсах, семінарах представників народної освіти; письмові повідомлення результатів вивченого, узагальнення передового педагогічного досвіду у формі методичних листів, методичних розробок, статей у газетах і журналах, видання брошур, монографій, збірників матеріалів конференцій і семінарів; наочно-демонстраційна популяризація передового педагогічного досвіду — організація виставок, спеціальні стенди при методкабінетах та ін.

При організації та проведенні курсового дослідження з трудового навчання майбутні вчителі початкових класів зазначають про те, що у досвіді педагогів-новаторів чітко простежуються індивідуальні ознаки, які вирізняють їх педагогічну діяльність, розкривають творчу особистість.

Мета творчості педагога не спрямована на створення чогось принципово нового, оригінального, оскільки її продуктом завжди залишається розвиток особистості. Хоча педагог-новатор і пропонує свою власну педагогічну технологію, вона є лише засобом для отримання найкращого у даних умовах, але того самого результату. Для вирішення численних типових і нестандартних педагогічних завдань учитель будує свою діяльність відповідно до загальних секладавих пошуку: аналізує педагогічну ситуацію; проектує бажаний

результат на основі вивчених даних; обирає доцільні засоби його одержання та перевірки; оцінює здобуті дані; формулює нові задачі.

Такий досвід творчості, з одного боку, набувається педагогом у процесі тривалої практичної діяльності, а з іншого – є результатом фахової підготовки. Вчитель-майстер відрізняється від просто досвідченого вчителя не тільки вмінням конструювати педагогічний процес, але й поєднанням глибоких знань та особистих і професійних якостей¹.

Для вивчення результатів нових досліджень та поширення передового досвіду створюють групи підготовлених учителів, творчих керівників освітніх закладів. Потреба в таких групах зумовлена тим, що автор педагогічного нововведення не завжди впевнений у його цінності й перспективності, інколи не має змоги займатися впровадженням своїх ідей. Нововведенням часто не вистачає обґрунтованого, наукового та методичного підтвердження, нерідко вони наштовхуються на опір вчителів-колег. Спеціальна група кваліфікованих, творчих учителів бере на себе відповідальність щодо аналізу, корекції досвіду, систематичного відбору нових ідей, технологій, концепцій. Це дає змогу об'єднати зусилля автора педагогічних нововведень із зорієнтованими на інноваційну діяльність педагогами.

Інноваційна поведінка і креативність (творчість) учителя формуються під впливом середовища. Воно повинно мати високий ступінь невизначеності і потенційну багатоваріантність (багатство можливостей). Невизначеність стимулює пошук власних орієнтирів; багатоваріантність забезпечує можливість їх знаходження. Крім того, середовище повинно містити зразки креативної поведінки та її результати.

При вивченні передового досвіду виділяють критерії готовності учителів початкових класів до інноваційної діяльності²: усвідомлення необхідності інноваційної діяльності; готовність до творчої діяльності щодо нововведень у школі; впевненість у тому, що зусилля, спрямовані на нововведення в школі,

¹ Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. – К., 1997. – С. 78.

² Передовий педагогічний досвід і впровадження досягнень педагогічної науки // Н. П. Волкова. Педагогіка: Посібник. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. – С. 23-25.

принесуть результат; узгодженість особистих цілей з інноваційною діяльністю; готовність до подолання творчих невдач; органічність інноваційної діяльності, фахової та особистісної культури; рівень технологічної готовності до інноваційної діяльності; позитивне сприйняття свого минулого досвіду і вплив інноваційної діяльності на фахову самостійність; здатність до фахової рефлексії.

Дієвість передового педагогічного досвіду забезпечує органічна взаємодія педагогічної науки та шкільної практики, яка застерігає вчителів від випадковостей і помилок у пошуках нових методів навчання та виховання.

Отже, під час вивчення передового педагогічного досвіду майбутні учителі початкових класів розкривають авторську технологію – сукупність методів педагогічної діяльності, особливості їх співвідношення та взаємодію, що забезпечують бажаний результат і визначають педагогічну майстерність автора досвіду. Важливо чітко визначити критерії передового педагогічного досвіду, які дадуть змогу розглядати його не як випадкове явище, а як систему діяльності, а також умови формування досвіду, що допоможе зробити висновок про можливість його відтворювати. Необхідно визначитися і щодо засобів вивчення передового педагогічного досвіду, шляхів його поширення та популяризації.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

При організації і проведенні курсового дослідження необхідно керуватися такими основними принципами, які визначають підхід до вивчення проблем, методику добору фактів та способів аналізу (О.І. Кочетов)¹:

1. Принцип цілісного вивчення педагогічного явища і процесу зобов'язує проводити будь-яке дослідження в єдності з цілісним формуванням особистості і у цілісному навчально-виховному процесі. Реалізація даного принципу передбачає встановлення зв'язку якостей, що вивчаються, з сутнісними

¹ Дубасенюк О.А., Іванченко А.В., Сбруєва А.А. Методичні основи організації курсового дослідження з педагогіки. – Житомир: Житомир.держ.пед.ін-т. – 1998. – С. 5-6.

сторонами особистості, розкриття різноманітності зовнішніх впливів на формування якостей особистості, що є предметом вивчення, чітке визначення місця досліджуваного педагогічного явища в цілісному виховному процесі.

2. Принцип комплексного використання методів дослідження обумовлений складністю самого педагогічного процесу, його діалектичністю. Будь-який факт і явище в педагогічному процесі пов'язані з іншими, мають відкриті і приховані зв'язки, прості і складні залежності. Принцип вимагає багатоцільової установки при вивченні педагогічного явища, охоплення якомога більшої кількості його зв'язків, урахування зовнішніх впливів при проведенні дослідження за допомогою різноманітних методів, постійної перевірки і уточнення отриманих даних.

3. Принцип об'єктивності – вимагає вивчення кожного факту за допомогою декількох методів, перевірки, уточнення фактичного матеріалу, співставлення даних свого дослідження з даними інших досліджень, фіксації всіх проявів (позитивних і негативних).

4. Принцип єдності вивчення і виховання особистості – обумовлений тим, що в педагогічному експерименті необхідно одночасно вирішувати декілька завдань: вивчати дітей, стимулювати їх самопізнання і виховувати їх, аналізувати і узагальнювати результати експериментальної роботи, бути одночасно дослідником і вихователем.

5. Принцип вивчення явища в його зміні і розвитку стверджує, що сутність явища, процесу, якості, що вивчаються, можливо вивчити, зрозуміти, виміряти лише у взаємозв'язку з іншими явищами, якість, процесами, у розвитку і суперечностях.

6. Принцип історизму – реалізація його дозволяє досліднику проводити порівняння, аналогії, бачити найбільш суттєві і стійкі зв'язки явища, яке вивчається, протягом тривалого проміжку часу, виявити тенденції, зміни в педагогічному процесі, показати вплив практики на розвиток ідеї і навпаки.

7. Принцип поєднання наукової сміливості з особливо великою передбачливістю надзвичайно актуальний у педагогічному дослідженні, тому

що в ньому беруть участь школярі, і невдачі тут недопустимі. Необхідно шукати нові рішення проблем, складати сучасні методики, але одночасно передбачати можливі недоліки, періодично робити «зрізи» в ході експерименту.

8. Принцип глибинного розгляду проблеми означає, що суттєве можна відшукати тільки тоді, коли заглибишся в діалектику явища, яке вивчається.

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота здається на кафедру не пізніше як за 12 днів до захисту. За цей час науковий керівник перевіряє роботу і рецензує її. У рецензії дається попередня оцінка, яка може мати такі форми:

- робота допускається до захисту і заслуговує оцінки “відмінно” (“добре” чи “задовільно”);
- робота допускається до захисту з умовою, що будуть усунені такі недоліки та зауваження: (перечислюються);
- робота не допускається до захисту.

До типових недоліків курсових робіт можна віднести такі: робота з недостатньою кількістю літературних джерел, що призводить до поверхневого аналізу проблеми; слабкий чи взагалі відсутній зв'язок з педагогічною практикою; відсутність посилань; неправильне оформлення курсової роботи; відсутність висновків тощо.

Якість виконаної роботи оцінюється за такими критеріями, як:

- ступінь розкриття теми;
- науковий рівень;
- стиль і логіка викладення, ступінь самостійності написання тексту;
- оформлення.

Якщо у курсовій роботі визначені суттєві недоліки, то вона до захисту не допускається. У такому випадку треба проконсультуватися з науковим керівником, щоб усунути недоліки. Допрацьована курсова робота повторно здається науковому керівникові чи методисту заочного відділу з доданою першою рецензією. Курсова робота, що відповідає вище зазначеним вимогам, допускається до захисту.

Захист курсової роботи відбувається перед комісією, до якої входять викладачі кафедри, у заздалегідь визначений час. Захист публічний, має вигляд дискусії, а тому в залі, де він відбувається, крім студентів групи, можуть бути присутні інші студенти, викладачі чи навіть сторонні, кого цікавить тематика курсової роботи¹.

До захисту курсової студент готує усний виступ на 5-7 хвилин. У такому виступі не потрібно детально переказувати зміст роботи, що нерідко стараються робити студенти, а варто розказати про те, за якими мотивами вибрана саме ця тема для виконання курсового дослідження, які завдання ставились, яким шляхом вони розв'язувались і які результати отримані. У виступі доцільно відзначити труднощі, які виникали при виконанні роботи, і показати те, як удалося їх подолати. Також потрібно зреагувати на рецензійні зауваження, вказавши на ті, з якими студент погоджується, і спробувати аргументовано спростувати ті, з якими не погоджується.

Після виступу студент повинен відповісти на запитання членів комісії та присутніх. Питання можуть стосуватися як конкретно самої курсової роботи, так і загальної теми курсу, проблеми якої досліджуються в цій роботі.

Вимоги до ілюстративного матеріалу, що використовується при захисті курсової роботи. Під час доповіді за матеріалами курсової роботи студенти використовують таблиці, діаграми, графіки, формули. Зазвичай використовують самостійно виготовлені прозирки, видрукувані на плівці за допомогою лазерного принтера. Основною вимогою до прозірок є можливість бачити проектоване зображення з останньої партії аудиторії, в якій відбуватиметься захист.

Методика виготовлення ілюстративних матеріалів точніша і передбачає, що великі літери і цифри повинні мати однакову товщину і бути не меншими ніж 1/20 висоти аркуша (прозирки). Проте, досвід свідчить, що прозирки набрані напівжирним шрифтом Arial (кегль №36) відповідають згаданим вимогам².

Після захисту курсова робота здається викладачем лаборанту для

¹ Програма написання курсових робіт для студентів педагогічних спеціальностей / Укладач: Артемова Л.В. – К., 2004. – С. 16.

² Грабинський І. Курсові та дипломні роботи: Методичні рекомендації до написання та основні вимоги до оформлення. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – С. 16.

зберігання.

Курсові роботи, що мають теоретичну та практичну цінність, подаються на конкурси студентських наукових робіт, пропонуються до впровадження.

Після закінчення терміну зберігання курсових робіт (3 роки) вони списуються за актом.

Склад комісії для списування курсових робіт: керівник курсової роботи, завідувач кафедри, лаборант, один-два викладачі кафедри.

Завідувач кафедри в кінці навчального року за клопотанням викладачів може залишити для подальшого зберігання кращі курсові роботи, про що приймається рішення на засіданні кафедри.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Кінцева оцінка захисту курсової роботи залежить:

- від якості виконаної роботи та попередньої оцінки;
- від виступу студента на захисті;
- від відповідей на запитання щодо курсової;
- від відповідей на питання, що стосуються теми курсу, до якої належить тема курсової роботи.

Якість виконання курсової роботи та результати її захисту оцінюється за шкалою оцінювання ECTS (див. Додаток Г).

Оцінка „незадовільно” виставляється при повній невідповідності вимогам, що до обсягу, оформлення та викладу змісту роботи.

Оцінка „задовільно” – при наявності незначних недоліків у виконанні теоретичної і практичної частини роботи, окремих недоліків у її оформленні. Курсова робота, в якій прореферовано опубліковані джерела і на їх основі розкрито тему допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж оцінкою "задовільно".

Оцінка „добре” – при наявності незначних недоліків у виконанні теоретичних і практичних завдань роботи та її оформленні. Робота, в якій зроблено власну оцінку літературних джерел, самостійно підібраний та

проаналізований статистичний матеріал, зроблені аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції може бути оцінена на "добре".

Оцінка „відмінно” виставляється при дотриманні всіх вимог. Робота, в якій зроблено власну оцінку літературних джерел, використані кількісні методи дослідження, побудована формалізована модель проблеми, зроблені власні розрахунки і на їх основі – аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції може бути оцінена на "відмінно".

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

1. Розвиток творчих здібностей учнів у процесі декоративно-прикладного мистецтва на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

2. Розвиток пізнавальної активності учнів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

3. Складання виробів з паперу і картону.

4. Техніка «орігамі» в конструюванні виробів.

5. Аплікація і художнє конструювання орнаментальних і сюжетних композицій на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

6. Психолого-педагогічні вимоги особистості майбутнього вчителя до уроку «Трудове навчання: художня і технічна праця».

7. Витинанка як мистецтво вирізування з паперу симетричних візерунків.

8. Технологія виготовлення витинанки.

9. Симетричне вирізування з паперу: історія виникнення витинанки, техніка та методика виконання.

10. Розвиток творчої уяви молодших школярів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

11. Формування естетичних смаків у молодших школярів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

12. Українська народна вишивка: історія, техніка та методика виконання.

13. Аплікаційні композиції та об'ємне конструювання з природного матеріалу та уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
14. Особливості складання візерунків, орнаментів у аплікаційних композицій з рослинних форм на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
15. Створення предметних аплікацій з паперу та природного матеріалу на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
16. Виготовлення об'ємних виробів з природного матеріалу (каштанів, жолудів, шишок, гілок дерев) у процесі трудової діяльності.
17. Техніка бісероплетіння на уроках трудового навчання: художньої і технічної праці.
18. Формування інтелектуальних умінь під час виконання молодшими школярами практичної роботи на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
19. Використання міжпредметних зв'язків на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
20. Ліплення з глини та пластиліну на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
21. Виготовлення української народної іграшки на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
22. Нетрадиційні техніки оздоблення яєць у процесі художньо-технічної діяльності.
23. Формування художньо-трудова знань та вмінь у процесі оздоблення яєць.
24. Українська народна орнаментика на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
25. Реалізація звичаїв та традицій українського народу на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
26. Мистецтво писанкового розпису: історія, техніка та методика виконання.
27. Використання елементів графічної грамоти на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

28. Розробка творчих проектів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
29. Формування пізнавальних інтересів учнів початкових класів у процесі художньо-технічної діяльності.
30. Особистісно-орієнтований підхід при викладанні трудового навчання: художньої і технічної праці.
31. Методика виготовлення геометричних фігур з картону: конструювання силуетних споруд та машин у процесі художньо-технічної творчості.
32. Саморобні дидактичні ігри з паперу і картону: поетапна технологія та методика виконання.
33. Естетичне виховання на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
34. Техніка виготовлення та оздоблення сувенірних виробів.
35. Методика використання художніх ілюстрацій на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
36. Методика проведення інтегрованих уроків з трудового навчання.
37. Тематичний контроль навчальних досягнень молодших школярів (на прикладі шкільного курсу «Трудове навчання: художня і технічна праця»).
38. Технологія та методика виготовлення моделей вантажних та легкових автомобілів.
39. Розвиток конструкторсько-технічних навичок на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
40. Розвиток конструкторсько-технічних навичок молодших школярів у позаурочний час (робота з технічним конструктором).
41. Формування знань та практичних умінь про текстильні матеріали у молодших школярів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
42. Особливості застосування інтерактивних технологій у викладанні курсу «Трудове навчання з практикумом».
43. Використання методу проектів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

44. Методика проведення нетрадиційних уроків з трудового навчання: художньої і технічної праці.
45. Кольорова гармонія та орнаментальні мотиви української народної вишивки у процесі художньо-технічної діяльності молодших школярів.
46. Методика виготовлення виробів з пластичних матеріалів (глина, пластилін, віск).
47. Елементи виразності аплікації (предметної, сюжетної, декоративної).
48. Художнє конструювання з паперу, природних та текстильних матеріалів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
49. Конструювання виробів з утилізованої пластмасової продукції (пінопласт, поролон, целофан) на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
50. Бісероплетіння у процесі художньо-технічної діяльності молодших школярів.
51. Техніка пап'є-маше на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
52. Декоративно-прикладне мистецтво на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
53. Формування естетичних почуттів молодших школярів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
54. Розвиток художньо-естетичного смаку в молодших школярів у процесі трудової діяльності.
55. Методика формування загальнотрудових вмінь і навичок молодших школярів на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».
56. Теоретико-методичні основи навчання молодших школярів техніки «вишивання» на уроці «Трудове навчання: художня і технічна праця».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: Учеб. пособ. для спец. высш. учеб. заведений. – М.: Просвещение, 1990. – 141 с.
2. Амонашвили Ш. А. Здравствуйте, дети! – М., 1983. – С. 208.
3. Антонова О.Є. Базові знання з педагогіки: становлення, розвиток, технологія формування: Монографія. – Житомир: ЖДПУ, 2003. – 208 с.
4. Антонова О.Є. Методичні рекомендації до застосування технології формування у майбутніх учителів базових знань з курсу „Педагогіка” / За ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: ЖДПУ, 2000. – 100 с.
5. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: Монографія. – Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2005. – 456 с.
6. Антонович Е.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Е. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1992. – 272 с.
7. Барбіна Є. Професійна майстерність учителя в історії педагогічної думки // Рідна школа. – 1998. – № 2. – С. 72.
8. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогіка, 1989. – 191 с.
9. Березюк О.С. Проблема формування духовності в українській родинній педагогіці // Педагогічна Житомирщина. – 2000. – №1. – С.23-24.
10. Бех І. Д. Молодший школяр у виховному просторі міжособистісних взаємодій // Початкова школа – 2000. – №5. – С. 1-5.
11. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. видання. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
12. Бех І. Почуття успіху у вихованні особистості // Початкова школа. – 2005. – № 1 (427). – С. 3.
13. Божко Л.М. Виховання дитячої уяви у художніх образах. – Київ, 1997. – 108 с.
14. Боров Ю.Б. Эстетика. – 3-е изд. – М.: Политиздат, 1981. – 399 с.
15. Боришевський М. Праця у становленні громадянина// Початкова школа. – 1997. – №2. – С. 44-48.
16. Бурдун В. Взаємодія сім'ї і школи в трудовому вихованні // Рідна школа. – 2003. – № 12. – С.36-37.
17. Вайнцвайг П. Десять заповедей творческой личности. – М., 1990. – 192 с.
18. Васьков Ю.В. Педагогічні теорії, технології, досвід: Дидактичний аспект. – Х.: Скорпіон, 2000. – С. 69.
19. Васянович Г. П. Збірка наукових праць. – Львів, 2006. – 448 с.
20. Васянович Г. П. Педагогічна етика: Навч.-метод. посіб. – Львів: Норма, 2005. – 344 с.
21. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. – 276 с.
22. Веремійчик І.М. Трудове навчання. Майстер і Майстринка / Навчальний посібник. – К.: Педагогічна думка, 2002. – 128 с.
23. Веремійчик І.М. Трудове навчання. Майстровиті руки / Підручник для 3 класу. – К.: Інститут педагогіки, 2001. – 128 с.
24. Веремійчик І.М. Трудове навчання. Майструй і твори / Підручник для 4 класу. – К.: Інститут педагогіки, 2001. – 128 с.
25. Веремійчик І.М. Художня праця в 3-4 класах. – Луцьк: Вежа, 1996. – 128 с.
26. Веремійчик І.М. Творчість на кінчиках пальців. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2002. – 108 с.
27. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Житомир: Житомир. пед. ун-т, 2003. – 232 с.

28. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
29. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
30. Використання декоративно-прикладного мистецтва як засобу виховання учнів // Рідна школа, – 2000. – № 9. – С. 71-73.
31. Винкельманн И. История искусства древности // Винкельманн И. Избранные произведения и письма. — М., Л., 1935. – С. 32-41.
32. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль: Навч. кн. – Богдан, 2004. – 384 с.
33. Волков И.П. Учим творчеству: Опыт работы учителя труда и рисования школы № 2 г. Реутова Московской обл. - 2-е изд., с испр. и доп. – М.: Педагогика, 1988. – 96 с.: ил.
34. Волков І. П. Залучення школярів до творчості. – М., 1982.
35. Волощук І.С. Методи розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку // Рідна школа. – 1998. – № 3. – С. 29-51.
36. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис. – К.: Оберіг, 1991.
37. Вопросы методологии методики педагогических исследований // Сб. статей ред. коллег. С.А.Аничкин (отв. ред.) и др. – Свердловск, 1973. – 96 с.
38. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Педагогіка: теорія та історія. – К.: Вища школа, 1995. – 237 с.
39. Гіптерс З.В. Художня самодіяльна творчість студентів як засіб естетичного виховання майбутніх спеціалістів: Метод. посіб. / З.В. Гіптерс. – Л.: Каменяр, 1998. – 144 с.
40. Глазичев В.Л. О дизайне. Очерки по теории и практике дизайна на Западе. – М.: Искусство, 1970. – 191 с.
41. Голота Н.М. Формування художніх і конструктивних умінь у майбутніх вихователів дошкільних закладів: Автореф. ...канд. пед. наук: 13.00.08 / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2000. – С. 9.
42. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
43. Громов Е. С. Природа художественного творчества: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1996. – С. 71.
44. Гуцан Л. Автентична основа трудового виховання молодших школярів // Початкова школа. – 2004. – №7. – С. 53-55.
45. Дем'яненко Н.М. Загально педагогічна підготовка вчителя: історія, сучасний стан, перспективи: Наук.-метод.посіб. / Н.М. Дем'яненко. – К.: ІСДО, 1996. – 216 с.
46. Державна національна програма „Освіта”. Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
47. Державна програма „Вчитель”// Інформаційний збірник МОН України. – 2002. – №10. – С. 4-32.
48. Державні стандарти початкової загальної освіти // Книга вчителя початкової школи: Довідково-методичне видання / Упоряд. Г.Ф. Древаль, А.М. Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 432 с.
49. Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: Зб. наук. праць / Ред. кол.: І.А. Зязюн (голов. ред.), С.О. Черепанова (упоряд. і відп. ред.), Н.Г. Ничкало, О.П. Рудницька та ін. – Львів: Світ, 2000. – Вип. 5. – 488 с.
50. Директор школи // Газета для керівників шкіл, 2000. – № 47 (143). – С. 5.
51. Довжик Т. Н. Гармонійне виховання школярів у гуртку юних флористів // Рідна школа. – 1999. – № 7. – С. 64-65.

52. Драшко О. Використання освітньо-виховного потенціалу художніх ремесел у процесі трудового навчання школярів // Рідна школа. – 2001. – №12. – С. 50-51.
53. Дубасенюк О.А. Психолого-педагогічні фактори професійного становлення вчителя. – Житомир, 1994. – 260 с.
54. Дубасенюк О.А., Іванченко А.В., Вітвицька С.С. Педагогічна технологія в підготовці вчителя-вихователя. – Метод. посібник. – Житомир, Житомир. пед. ін-т, 1993. – С. 30.
55. Дубасенюк О. А. Теорія і практика професійної виховної діяльності педагога: Монографія. – Житомир: ЖДУ, 2005. – 367 с.
56. Дупак Н. Передумови виховання в учнів культури праці// Рідна школа. – 2000. – № 3. –С. 28-30.
57. Духнович А. Народная педагогия в пользу училищ и учителей сельских. – Львов, 1858. – 91 с.
58. Эрберг К. Цель творчества. Опыт по теории творчества и эстетике. – Москва. – 1913.
59. Энгельмейер П. Теория творчества. – Спб.: Книгоиздательство „Образование”, 1910. – 205 с.
60. Энциклопедия профессионального образования: В 3-х т. / Под ред. С.Я. Батышева. – М.: АПО, 1998. – Т. 2. – 440 с.
61. Энциклопедия профессионального образования: В 3-х т. / Под ред. С.Я. Батышева. – М., АПО. – 1999. – 440 с., ил. Т.2 – М – П – 1999. – С. 78.
62. Енциклопедія Сучасної України / Наук.-ред. підготовка: Координаційне бюро Енциклопедії Сучасної України НАН України. – К.: ВАТ „Поліграфкнига”. – 2003. – Т.2. – Б – Біо. – 870 с., ил. – с. 474.
63. Эрберг К. Цель творчества. – Петербург: „Алконост”, Военная типография. – 1919. – 170 с.
64. Єгорова Є.В. Тест „Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур” / С.В. Єгорова // Методи психодіагностики в системі професійної консультації безробітних: Метод. посіб. / За заг.ред. В.В. Синявського. – К., 2001. – Кн.. 2. – С. 127-132.
65. Зайчук В.О. Основи інноваційних технологій в освіті. – К.: Гала, 2000. – 63 с.
66. Закон України ”Про освіту” // Голос України. – 25 квітня 1996 р. – №77 (1327). – С. 7.
67. Закон України „Про позашкільну освіту” // Освіта України. Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001. – С. 227-263.
68. Закон України „Про професійно-технічну освіту”. – К., 1998. – 35 с.
69. Земпер Г. Практична естетика. М., 1970. – С. 51.
70. Зубков І.Ю. Розвиваємо здібності // Обдарована дитина. – 1998. – № 1. – С. 17-18.
71. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії: Навч. посіб. / Інститут педагогіки і психології проф. Освіти АПН України. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
72. Зязюн І.А., Семашко О.М. Державна програма естетичного виховання. - К., 1994. – 66 с.
73. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2000. – 312 с.
74. Інтеграція дисциплін художньо-естетичного циклу: Методичні рекомендації до спецкурсу / Упоряд. О.В. Плотницька. – Житомир, 2003. – 75 с.
75. Интеграция содержания образования в педагогическом вузе. Сб. научных работ. – Бийск, 1994. – С. 264.
76. Ірина Сіданіч. Виховання у дітей культури взаємин із батьками у навчально-виховному процесі // Початкова школа. – 2005. – № 6 (432). – С. 43.

77. Киричук Н.В. Становлення творчої особистості педагога // Радянська школа. – 1990. – № 9. – С.87– 90.
78. Кисано А. Руководство к рисованию акварелью / Перевод с французского О. Кочитов. – Санкт-Петербург. – 1890. – С. 11-19.
79. Киян П. Ф. та ін. Джерела краси: (До 70-річчя від дня народження В. О. Сухомлинського) // Початкова школа. – 1988. – № 9. – С. 49-52.
80. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М.: Знание, 1989. – 80 с.
81. Кміт Я.М. До питання про концепцію інтеграції у дидактиці професійної школи / Я.М. Кміт // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1998. – № 1. – С. 27-33.
82. Книга вчителя початкової школи: Довідково-методичне видання / Упоряд. Г.Ф. Древаль, А.М. Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 432 с.
83. Козій М.К. Формування творчої ініціативи майбутніх вчителів, вихователів в умовах педагогічного навчального закладу: Методичний посібник. – К., 1995. – 57 с.
84. Колесник Н. Є. Підготовка майбутніх вчителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Соціально-педагогічні проблеми сучасної та вищої освіти в Україні. Матер. Всеукр. студ.-асп. наук.-практ. конф. – Житомир: ЖДПУ, 2002. – С. 32-33.
85. Колесник Н. Є. Художньо-технічна діяльність у гуртках з декоративно-прикладного мистецтва // Проблеми наступності освіти та розвитку особистості в контексті взаємодії освітніх закладів: Зб. матер. міжрег. наук.-практ. конф. – Житомир: Вид-во ЖДПУ 2003. – С. 72-74.
86. Колесник Н. Є. Формування творчої особистості молодших школярів засобами мистецтва // Українська національна школа: витоки та сучасність: Зб. наук.-метод. праць. – Житомир: ЖДПУ, 2003 – С. 95-98.
87. Колесник Н.Є. Розвиток в учнів початкових класів творчих здібностей через художнє пізнання, ігрову фантазію та мистецтво на уроках праці й малювання // Вісник Житомирського педагогічного університету. – 2003. – № 13. – С.54-57.
88. Колесник Н.Є. Деякі аспекти використання народного декоративно-прикладного мистецтва у підготовці майбутніх вчителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Зб. наук. праць: Педагогічні науки. Вип. 36. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – С. 244-247.
89. Колесник Н.Є. Підготовка майбутніх вчителів молодших класів до творчої діяльності // Збірник тез доповідей науково-практичної конференції. – Луганськ: ЛДПУ, 2004. – С. 21-22.
90. Колесник Н.Є., Пантус Н.Ф. Писанкарство: історія, досвід, техніка та методика виконання: Методичні рекомендації на допомогу студентам вузів, вчителям початкових класів, вчителям художньої праці, класним керівникам, керівникам гуртків художньо-технічної творчості та декоративно-ужиткового мистецтва. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2004. – 80 с.: іл.
91. Колесник Н.Є. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів у системі професійної освіти // Творча особистість учителя як передумова інноваційних процесів у початковій школі: Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. – С. 230-234.
92. Колесник Н.Є. Технологія підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін / За ред. О.А. Дубасенюк: Зб. наук.-метод. праць. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. – С. 246-250.
93. Колесник Н.Є. Підготовка вчителів початкових класів до проведення уроків трудового навчання та художньої праці // Формування професійної компетентності

- майбутнього вчителя іноземної мови засобами інноваційних освітніх технологій: Зб. наук. праць. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2004. – С. 197-202.
94. Колесник Н.Є. Педагогічний потенціал художньо-технічної творчості // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2004. – Вип. 19. – С. 137-140.
95. Колесник Н.Є. Інтегровані форми навчання у системі підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – Вип. 21. – С. 185-188.
96. Колесник Н.Є. Організація художньо-технічної творчості учнів початкових класів у позанавчальний час // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – Вип. 24. – С. 229-231.
97. Колесник Н.Є. Організація художньо-технічної творчості учнів початкових класів у позашкільних закладах освіти // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – Вип. 25. – С. 168-170.
98. Колесник Н.Є. Критеріальні характеристики готовності майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2006. – Вип. 30. – С. 82-87.
99. Колесник Н.Є. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів: технологічний аспект // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2007. – Вип. 8. – С. 140-150.
100. Колесник Н.Є. Модульно-рейтингова технологія підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Професійна підготовка вчителів в умовах упровадження кредитно-модульної системи: Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції / Редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, О.В. Караман та ін. – К.: КМПУ ім. Б.Грінченка, 2007. – С. 149-152.
101. Колесник Н.Є. Історико-педагогічний аспект становлення художньо-технічної творчості учнів в Україні та за кордоном // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2008. – Вип. 37. – С.170-173.
102. Колесник Н.Є. Трудове виховання молодших школярів у контексті ідей А. Макаренка // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2008. – Вип. 40. – С. 73-76.
103. Колесник Н.Є. Система підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2008.– 291 с.
104. Колесник Н.Є. Художньо-технічний компонент у змісті професійної освіти вчителя початкових класів// Житомирська науково-педагогічна школа «Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів»: здобутки та перспективи: збірник наукових праць / авт. кол. О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова, С.С. Вітвицька та ін.; за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – С. 127-141.
105. Коменський Я.А. Закони добре організованої школи. Избранные педагогические сочинения. –Т. II. – М., 1982. – С. 154.
106. Комплексна програма пошуку навчання і виховання обдарованих дітей та молоді „Творча обдарованість” // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – № 5. – березень, 1992. – С. 20-33.
107. Коновець С.В. Образотворче мистецтво в початковій школі: Метод. посібник. – К.: Каліграф, 2000. – 80 с.

108. Коновець С.В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва: Метод посібник. – Рівне: Агенція М і Со, 2002. – 75 с.
109. Концепція Державного стандарту професійно-технічної освіти України. – К., 1997. – 14 с.
110. Концепція естетичного виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури // Збірник Міністерства освіти України. – №5, 1992. – С. 2-25.
111. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. Укладач: Л. Масол // Педагогічна газета. – № 12(90), грудень, 2001. – С. 6-7.
112. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. – К., 2002. – С. 2.
113. Корж О. Образотворче мистецтво: Художньо-педагогічна діяльність: Метод. посіб. – К.: Задруга, 1998. – 84 с.: 1 іл.
114. Корф Н.А. Педагогические ремесленные мастерские при элементарной школе // Русская мысль. – 1883. – Кн. III. – С.15-18.
115. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів та університетів. – Тернопіль, 1994. – 359 с.
116. Кравець В. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва. Навчальний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. Тернопіль, 1996. – 436 с.
117. Кратінова В. О. Витоки духовності /Формування морально-естетичного ідеалу підлітків засобами мистецтва // Радянська школа. – 1989. – № 1.
118. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А. Карпенко; Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1985. – 431 с.
119. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. / Передмова проф. В. Скотного. – Ч.І. – Львів: Світ, 2003. – 256 с. + 16 вкл. іл.
120. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. / Передмова проф. С. Павлюка. – Ч.2. – Львів: Світ, 2004. – 268 с. + 80 вкл. іл.
121. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. – Ч.3. – Львів: Світ, 2005. – 268 с. + 80 вкл. іл.
122. Кривавич Д. Універсалізм дизайну як мистецтва ідеї, форми і функцій // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: 36. наук, праць. – Львів, 2000. – С. 325-338.
123. Кремень В. Підготовка вчителя в умовах переходу загальноосвітньої школи в умовах переходу загальноосвітньої школи на новий зміст, структуру і 12-ти річний термін навчання // Освіта України. – № 41-42.
124. Кудина Г.Н., Мелик-Пашаев А.А., Новлянская З.Н. Как развивать художественное восприятие у школьников. – М.: Знание, 1988. – 80 с.
125. Кузин В.С. Идеино-эстетическое воспитание на уроках изобразительного искусства в советской школе. – М., 1974. – С. 32.
126. Кузнєцова Л. Взаимосвязь “рука-мозг”, или о забытых аспектах трудового воспитания // Воспитание школьников. – 2002. – №2. – С. 14-18.
127. Кузьмина Н.В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища. – М.: Высш. школа, 1989. – 167 с.
128. Кузьмина Н.В., Реан А. А. Профессионализм педагогической деятельности: Методическое пособие. – Санкт-Петербург – Рыбинск, 1993. – 54 с.
129. Кульчицька О.І. Специфіка дитячої обдарованості // Обдарована дитина, 2001. – № 1. – С. 3-10.

130. Кучерявий І.Т., Клепиков О.І. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2000. – 288 с.
131. Ланге К. Художественное воспитание в детской / перевод с немецкого И.Д. Городецкого. – М., 1895. – С. 22-25.
132. Левківський М.В. Народні трудові традиції як фактор виховання підростаючої особистості. – Житомир, 1993. – 49с.
133. Левківський М.В. Формування відповідального ставлення до праці в школярів. – К.: Педагогічна думка, 1996. – 216с.
134. Левтик М. Професійне навчання учнів: психолого-педагогічні основи // Психолог. – 2002. – №20. – С. 6-8.
135. М.Левтик Професійне навчання учнів. Психолого-педагогічні основи // Авторські програми з психології / Упоряд. О.Г.Гаврик. – К., 2002. – С. 50-56
136. Лозко Г. Українське народознавство. – К.: Зодіак-ЕКО, 1995.
137. Макаренко А. С. Книга для батьків. – К., 1987. – 369 с.
138. Макаренко О. С. Методика організації виховного процесу // Вибрані твори: В 7 т. – Т. 5. – К.: Радянська школа, 1954. – 386 с.
139. Макаренко А.С. Трудове виховання. Взаємини, стиль тон у колективі // Макаренко А.С. Твори: У 7 т. – Т. 5. – К.: Рад. школа, 1954. – С. 173-205.
140. Максименко О.А. Дизайн и дети. Рекомендовано Министерством образования и науки Украины как учебно-методическое пособие для преподавателей и студентов высших учебных заведений и учителей школ разного типа. – Н.: „Евро-пресс”, 2000. – 160 с.
141. Максимова В.Н. Межпредметные связи в процессе обучения. - М.: Просвещение, 1988. – 191 с.
142. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX - XX століття) Хрестоматія / упоряд. – Березівська Л. Д. та ін. - К.: Науковий світ, 2003. – 418 с.
143. Медвідь З. Трудове виховання в учнівських об'єднаннях // Рідна школа. – 2002. – №6. – С. 24-25.
144. Методика трудового навчання у восьмирічній школі / За ред. Д. О. Тхоржевського. – К.: Радянська школа, 1967. – 290 с.
145. Миропольська Н.Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учні: теорія і практика. – К.: Парламентське видавництво, 2002. – 204 с.
146. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика. – К.: Парламентське видавництво, 2002. – 204 с.
147. Мищенко А.И. Формирование профессиональной готовности учителя к реализации целостного педагогического процесса: Автореф. дис... докт. пед. наук: 13.00.01 / Моск. гос. пед. ун-т. – М., 1992. – 32 с.
148. Моляко В. О. Психологічна готовність до творчої праці. – К, 1989. – 48 с.
149. Моляко В.О. Техническая творческая одаренность // Обдарована дитина. – 2002. – № 4. – С. 27-32.
150. Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / Перекл. з лат.; Вступ. Слово Й. Кобова та Ю. Цимбалюка; Передм. Й. Кобова. – К.: Дніпро, 1988. – 207 с.
151. Музика О.Л. Технічна обдарованість: ціннісні регуляції розвитку // Обдарована дитина. – 2002. – № 2. – С. 17-23.
152. Музыченко А.Ф. Творчество учеников земских школ. – Одесса, 1903. – 144 с.
153. Наталія Юхимчак. Розвиток творчих здібностей молодших школярів // Початкова школа. – 2005. - № 6 (432). – С. 15.
154. Науменко С.І. Художня обдарованість психологічна проблема // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 47-54.
155. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ. – 2001. – 24 с.

156. Неліна Г. П. Невмируща краса. Дидактичний матеріал про українське декоративно-прикладне мистецтво // Українська мова і література в школі. – 1991. – № 3. – С. 36-43.
157. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Віпол, 2000. – 630 с.
158. Нечаев Н.Н. Психолого-педагогические аспекты подготовки специалистов в вузе. – М.: Высшая шк., 1985. – 113 с.
159. Ніколенко О.С. Творчість: Навч.-темат.плани і програми розвитку творчих можливостей для вчителів, керівників загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій, студентів та викладачів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів (І клас) – О.С. Ніколенко, Л. А. Онищук, С.О. Сисоєва // Початкова школа. – 1994. – № 6. – С. 41-46.
160. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак Щ.Т. Сучасні педагогічні технології. Навчальний посібник. – К.: Вид.центр „Просвіта”, 2000. – 363 с.
161. Ничкало Н.Г. Професіональне образование в Украине / МОН Украины, Национальный наблюдательный центр Украины / Н.Г. Ничкало, О.И. Щербак, В.В. Томашенко и др. – К.: Европейский Фонд Образования, 2002. – 40 с.
162. Ничкало Н.Г. Філософія сучасної освіти // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 3. – С. 105-114.
163. Носаченко Т.Б. Формування в молодших школярів конструктивних умінь у процесі навчання образотворчого мистецтва і художньої праці: Автореф.дис...канд..пед.наук: 13.00.02. / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2006. – 20 с.
164. Н.О.Котелянець, В. О. Сухомлинський про підготовку вчителя початкових класів до розвивального трудового навчання школярів // Рідна школа. – 2001. – № 6.– С. 50-51.
165. Огієнко Д. Трудове навчання у початкових класах : можливості інтегрованого викладання // Вісник ЖДУ ім.І.Франка. – Ж., 2005. – Вип.21. – С. 217-219.
166. Ожегов С.И. Словарь русского языка / Под ред. докт. филолог. наук, проф. Н.Ю. Шведовой. – М.: Русский язык, 1984. – С. 493.
167. Орлов В.Ф. Професійне становлення майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія: Монографія / За заг. ред. І.А. Зязюна. – К.: Наукова думка, 2003. – 262 с.
168. Освітні технології: Навч.-метод.посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За ред. О.М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 255 с.
169. Освітня технологія як професійний пріоритет учителя. – Х.: Вид. група „Основа”, 2003. – 96 с.
170. Основи викладання мистецьких дисциплін / За заг. ред. Рудницької О.П. – К.: АТЗТ „Експрес-об’ява”, 1998. – 184 с.
171. Отич О. Мистецька освіта як складова система неперервної професійної освіти // Професійна освіта: педагогіка і психологія / За ред. І. Зязюна, Н. Ничкало, Т. Левицького, Ю. Вільш. – Ченстохова – Київ, 2003. – С. 170.
172. Падалка О.С. Педагогічні технології. Навчальний посібник. – Київ: Енциклопедія, 1995. – 252 с.
173. Паламарчук В. Рудаківська С. Від творчої особистості до нових технологій навчання // Рідна школа. – 1998. – № 2. – С. 52-62.
174. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: „Книга-Вега”, 2003. – 416 с.
175. Педагогический словарь. В 2-х томах / Редкол.: ...И.М. Кантор (зав. ред.) и др. – М.: Изд-во АПН, 1960. – Т. 2. – С. 137.
176. Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти: Монографія / Н.Г. Ничкало, І.А. Зязюн, М.П. Лещенко, Т.В. Іванова, О.Л. Панченко, Е.О. Помиткін,

- М.М. Солдатенко, В.В. Пилипчук, М.К. Козій, О.А. Грищенко, О.М. Семченко, О.С. Падалка, Л.М. Капченко. – К., 2003. – 246 с.
177. Педагогічні технології: наука – практиці: Навчально-методичний підручник / О.І. Кульчицька, С.О. Сисоєва, Я.В. Цехмістер / За ред. С.О. Сисоєвої. – К.: ВПЮЛ, 2002. – Вип. 1. – 281 с.
178. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
179. Перепелиця П.С. Підготовка дітей до майбутньої праці в системі диференційованого навчання / П.С. Перепелиця // Школа і підготовка учнівської молоді до життя та діяльності в умовах ринку: Наук.-метод.зб./ Редкол.: І.Ф. Прокопенко (гол.ред.), Н.Г. Ничкало (заст.гол.ред.), Н.А. Побірченко та ін. – Х., 1996. – С. 120-122.
180. Петро Мазур. Родинне трудове виховання // Рідна школа. – 2001. – № 6. – С. 21-23.
181. Пехота О.М. Навчально-методичний посібник. – К.: „А.С.К.”, 2001. – 255 с.
182. Пехота О. М. Індивідуальність учителя і освітні технології // Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. – К.: Вид-во А.С.К., 2004. – С. 238-252.
183. Пельхау О. Преподавание рисования в начальных и уездных училищах. Указание на значение методов хода преподавания / перевод А. Савельева. – Рига. – 1882. – С.12.
184. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч.посіб. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 238 с.
185. Підкурманна Г.О. Художньо-педагогічна підготовка майбутніх фахівців дошкільного виховання в педагогічному університеті. (Системний підхід). СПб.: НДІХ СПбДУ, 1998. – 277 с.
186. Подолак В. Трудове виховання молоді в умовах складної екологічної ситуації // Рідна школа. – 2001. – №5. – С. 20.
187. Полякова Г.А. та ін. Образотворче мистецтво, 1 – 7 класи: теорія навчання, календарно-тематичне планування, основні поняття з образотворчого мистецтва: Навчально-методичний посібник для вчителів. – Харків: „Скорпион”, 2001. – 160 с.
188. Помиткін Е.О. Естетичні якості особистості у становленні професійної майстерності фахівця // Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навчальний посібник/ За ред. П.С. Перепелиці, В.В. Рибалки. – Хмельницький: ТУП, 2001. – С. 104-109.
189. Поташник М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: пособие для учителя. – М.: Рад. шк., 1988. – 187 с.
190. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 3-тє, перероблене і доповнене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004. – 464 с.
191. Приходченко К. Комплексний підхід до виховання творчої особистості // Рідна школа. – 1998. – № 4. – С. 25-27.
192. Програми для гуртків науково-технічної творчості позашкільних закладів / за заг.ред. Л.М.Павлової. – К.: ІЗМН, 2000. – С. 3 – 19.
193. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-2 класи. – К.: Початкова школа, 2003. – 296 с.
194. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 3-4 класи. – К.: Початкова школа, 2003. – 296 с.
195. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Укладачі: Гончаренко С.У., Зязюн І.А., Ничкало Н.Г., Дубинчук О.С. / За ред Н.Г.Ничкало. – К.: Вища школа, 2000.— 381 с.

196. Радкевич В.О. Концепція професійно-художньої освіти / В.О.Радкевич // Професійно-технічна освіта, 2000. – № 2. – С. 43-47.
197. Радченко И.П. Научная организация педагогического труда. – М.: Педагогіка, 1972. – 320 с.
198. Ребер А. Большой толковый психологический словарь. – Том 1 (А-О): пер.с англ.М.: Вече, АСТ, 2000. – 364 с.
199. Резніченко З.В. Мистецький декоративно-ужитковий компонент у змісті професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у вищих навчальних закладах: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – К. – 2005. – С. 14.
200. Рибалка В.В. Система виховання творчої особистості за І.П. Волковим / Обдарована дитина, 1998. – № 3. – С. 10-14.
201. Розвивати почуття прекрасного // Рідна школа. – 1996. – № 10. – С. 51.
202. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках образотворчого мистецтва // Початкова школа. – 1999. – № 11. – С. 48.
203. Російсько-український і українсько-російський тлумачний словник / За ред. Л. Г. Савченко. – Харків: Прапор, 1999. – 542 с.
204. Руденко Л.А. Чи потрібна спеціалісту технічного профілю естетико-культурологічна підготовка? / Л. А. Руденко // Педагогіка і психологія професійної освіти, 1999. – №4. – С. 91-99.
205. Рудницька О. та ін. Інтегрований підхід до формування в учнів цілісної художньої картини світу // Початкова школа, 2002. – № 5. – С. 28-32.
206. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005. – 360 с.
207. Рудницька О.П. Педагогіка мистецтва: пошуки, перспективи // Професійна освіта: педагогіка і психологія / За ред. І. Зязюна, Н. Ничкало. – Вип. II. – Київ – Ченстохова, 2000. – С. 237-239.
208. Світлана Кучер. Художньо-творчий розвиток школярів у Малій академії народного мистецтва // Рідна школа. – 2000. – № 9.
209. Сирота В. М. Формування професійної готовності майбутніх вчителів початкових класів до викладання художньої праці: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Інститут проблем виховання АПН України. – К., 1998. – 24 с.
210. Сирота З. М. Естетичне виховання у позашкільній роботі // Початкова школа. – 1990. – № 6. – С. 39.
211. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.
212. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість: Монографія. – Х. – К.: Каравелла, 1998. – 150 с.
213. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: Монографія. — К.: Поліграф-книга, 1996. – 407 с.
214. Скульський Р.П. Розвиток технічної творчості учнів початкової школи. – Київ: Знання, 1970. – С. 12.
215. Современные концепции эстетического воспитания: – М., 1998. – 313 с.
216. Сотська Г. І., Колесник Н. Є. Формування естетичного досвіду молодших школярів у процесі вивчення народного декоративно-прикладного мистецтва // Школа першого ступеня: теорія і практика: Зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницького державного університету імені Григорія Сковороди. – Випуск 8. – Переяслав-Хмельницький, 2003. – С. 115-123.
217. Столяр А.Д. Происхождение изобразительного искусства. — М., 1985. – С.101.
218. Столяров Я. Несколько слов о красоте в технике. Харьков, 1910. – С. 17-18.
219. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5 т. – К.: Вид-во „Рад. шк.”, 1976. – Т.3. – 670 с.

220. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5 т. – К.: Вид-во „Рад. шк.”, 1976. – Т.5. – 638 с.
221. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. – К., 1979. – 250 с.
222. Сухомлинський В. О. Народження громадянина // Вибрані твори: В 5 т. – Т. III. – К.: Радянська школа, 1980. – 367 с.
223. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Збірник пед. творів в 3-х т. – Т. 3. – 290 с.
224. Тараненко І.Г. Концепція багатокультурного виховання – новий напрям у розвитку національної освіти // Відродження – 1995. – №1. – С. 5.
225. Технічна творчість молодших школярів / За ред. Д.М. Тарнопольського. – К.: Рад. шк., 1975. – 144 с.
226. Тименко В.П. Безперервна система загальної дизайн-освіти: стан і перспективи розвитку // Збірник наукових праць. – К.: Науковий світ, 2002. – С. 108-110.
227. Тименко В.П. Дизайн-освіта в дитячому садку і початковій школі // Палітра педагога. – 1999. – № 1. – С. 14-17.
228. Тименко В.П. Методика викладання художньої праці в початкових класах: Навч.-метод. посібник для вчителів. – К.: ”Спалах”, 1998. – 72 с.
229. Тименко В. Пріоритетні принципи трудового навчання у 3 кл. : Орієнтація на світ професій // Початкова школа. – 2004. – №2.– С. 36-39
230. Тименко В. Художня праця: Програма інтегров. курсу для 1-4 кл. // Початкова школа. – 1997. – № 8.
231. Тименко В.П. Художня праця / Підручник для 1 класу. – К.: Спалах, 2001. – 128 с.
232. Тименко В.П. Художня праця / Підручник для 2 класу. – К.: Спалах, 2002. – 48 с.
233. Тименко В.П. Художня праця / Підручник для 3 класу. – К.: Спалах, 2003. – 48 с.
234. Тименко В.П. Художня праця / Підручник для 4 класу. – К.: Спалах, 2004. – 145 с.
235. Тищенко О. Р. Декоративно-прикладне мистецтво східних слов'ян і давньоруської народності. К., 1985. – С. 45.
236. Техническое творчество учащихся: Учеб. пособие для студентов пединституты и учащихся педучилищ по индустр.-пед. спец. / Ю.С. Столяров, Д.М. Комский, В.Г. Гетта и др.; Под ред. Ю.С. Столярова, Д.М. Комского. – М.: Просвещение, 1989. – 223 с.: ил.
237. Томашевский В. Развитие творческих способностей учнів засобами образотворчого мистецтва // Рідна школа. – 2000. – № 7.– С. 48-49.
238. Трудове виховання // Народна педагогіка: Світовий досвід / Уклад. А.Кузьмінський, В.Омеляненко. – К. 2003.– С. 101-107.
239. Трудове виховання і професійна орієнтація учнів у процесі навчання // Директор школи. – 2004. – №25-26. – С. 75-81.
240. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори. –К., 1983. – Т. 2. – С. 208.
241. Ушинський К. Д. Собрание сочинений. – В 11 т. / Ред. кол.: А. М. Егонин, Е. Н. Медынский, В. Я. Струминский. – М. – Л.: АПН РСФСР, 1950. – Т. 8. – 575 с.
242. Ушинський К. Д. Праця в її психічному і виховному значенні / Вибрані пед. твори : У 2-х т. – Т. I. – 209 с.
243. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн.. 1: Навч. посібник / За ред. О.В. Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – 624 с.
244. Український Радянський Енциклопедичний Словник. В 3-х т. / Редкол.: ... А.В. Кудрицький (відп. ред.) та ін. – 2-ге вид. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1986. – Т. 3. – С. 365.
245. Философский энциклопедический словарь. – М.: Политическая литература, 1968. – 427 с.
246. Фрейтаг И.Г. Урок технического труда в начальных классах. – М.: Просвещение, 1990. – 64 с.
247. Хлебнікова Л. О. Естетичне виховання і розвиток учнів// Радянська школа. – 1984. – № 3. – С. 15-17.

- 248. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів: Монографія / Л.О. Хомич. – К.: Магістр-S, 1998. – 200 с.
- 249. Хорунжий В.І. Методика трудового навчання в початкових класах. Частина І. – Олександрія: РВА „Світло”, 1996. – 96 с.
- 250. Хорунжий В.І. Практикум навчальних майстернях з методикою трудового навчання. – Тернопіль: „Астон”, 2001. – 220 с.
- 251. Хорунжий В.І., Черніка Г.П. Методика трудового навчання в початкових класах. Частина ІІ. – Олександрія: РВА „Світло”, 1996. – 96 с.
- 252. Чобітко М. Особистісно орієнтовне професійне навчання : зміст і структура // Педагогіка і психологія. – 2005. – №3. – С.48-57.
- 253. Цільова комплексна програма „Вчитель”. – К., 1998.
- 254. Як допомогти дитині стати творчою особистістю / Упоряд. Л. Шелестова. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2003. – 112 с.
- 255. Якименко С. І. Краса – це посестра добра / Початкова школа // Науково-методичний журнал. – К. – 1992. – № 9, 10. – С. 21, 25.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕАТУРИ

1. Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: Учеб. пособ. для спец. высш. учеб. заведений. – М.: Просвещение, 1990. – 141 с.
2. Антонович Е.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Е. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: Світ, 1992. – 272 с.
3. Баликова Н. Комп'ютерно-ігровий комплекс // Палітра педагога – К., 2002. – № 1. – С. 19-23.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.: іл.
5. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. – 276 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
7. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 396 с.
8. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль: Навч. кн. – Богдан, 2004. – 384 с.
9. Волгін С.О., Гнатуш С.О., Манько В.В. Оформлення курсових і дипломних робіт: Методичні вказівки для студентів біологічного факультету. – Львів: Видавничий центр Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2003. – 40 с.
10. Воловик П. М. Теорія ймовірностей і математична статистика в педагогіці: Навч. посіб. – К.: Рад. школа, 1969. – 222 с.
11. Волощук І.С. Методи розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку // Рідна школа. – 1998. – № 3. – С. 29-51.
12. Гайштут О. Сходінками до розвитку уваги, пам'яті, логіки / Початкова школа // Науково-методичний журнал. – 2004. - № 11(425). – С. 48-51.
13. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. – К.: АПН України, 1995. – 45 с.
14. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
15. Гужанова Т.С., Рудницька Н.Ю. Курсова робота з педагогіки: Методичні рекомендації. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2008. – 51 с.
16. Дем'яненко О.Є. Застосування ігрових технологій у процесі ознайомлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку з іншомовною культурою // Дошкільна освіта – К., 2008. – № 2. – С. 15-17.
17. Державна національна програма „Освіта”. Україна ХХІ століття. – К.: Райдуга, 1994. – 61с.
18. Державні стандарти початкової загальної освіти // Книга вчителя початкової школи: Довідково-методичне видання / Упоряд. Г.Ф. Древаль, А.М. Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 432 с.
19. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та ін форм. матеріалів з питань атестації наук, кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю.І. Церков; Передмова до 3-го, 2-го і з переднього сл. до 1-го вид. Р.В. Бойка. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Ред. «Бюл. Вищої атестат. коміс. України»: Вид-во «Толока», 2006. – 69 с.
20. Дорофєєва Н.І. Методичні рекомендації щодо підготовки та оформлення курсової роботи з дисципліни «Історія зарубіжної літератури» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2007. – 15 с.
21. Дробчак Я. Дидактичні ігри на уроках трудового навчання / Початкова школа // Науково-методичний журнал. – 2009. - № 3. – С. 46-48.

22. Дубасенюк О.А., Іванченко А.В., Сбруєва А.А. Методичні основи організації курсового дослідження з педагогіки. – Житомир: Житомир.держ.пед.ін-т. – 1998. – 66 с.
23. Дубасенюк О. А. Теорія і практика професійної виховної діяльності педагога: Монографія. – Житомир: ЖДУ, 2005. – 367 с.
24. Євдокимов В.І., Єнана Т.В., Марченко Л.П. Самостійна робота студентів / Навч. посібник. – Х.: ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 1997. – 68 с.
25. Энциклопедия профессионального образования: В 3-х т. / Под ред. С.Я. Батышева. – М., АПО. – 1999. – 440 с.
26. Енциклопедія Сучасної України / Наук.-ред. підготовка: Координаційне бюро Енциклопедії Сучасної України НАН України. – К.: ВАТ „Поліграфкнига”. – 2003. – Т.2. – Б – Біо. – 870 с., ил.
27. Жерносець І.П. Науково-методична робота в загальноосвітній школі: Навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 160 с.
28. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования. – М.: Педагогика, 1982. – 160 с.
29. Загвязинский В.И. Учитель как исследователь. – М.: Знание, 1980. – 96 с.
30. Зайчук В.О. Основи інноваційних технологій в освіті. – К.: Гала, 2000. – 63 с.
31. Закон України ”Про освіту” // Голос України. – 25 квітня 1996 р. – №77 (1327). – С. 7.
32. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. Зб.наукових праць / За заг.ред.В.І.Євдокимова, О.М. Микитка. – Х.: ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 2000. – Вип..13. – 184 с.
33. Зварич І. Засади педагогічного контролю й оцінювання знань студентів // Рідна школа. – 2002. – № 10 – С. 19-21.
34. Кветний Р.Н., Кривогубченко С.Г., Кулик А.Я., Бевз О.М. Курсове та дипломне проектування для спеціальності 7.091401 «Системи управління і автоматики». Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2004. - 119 с.
35. Книга вчителя початкової школи: Довідково-методичне видання / Упоряд. Г.Ф. Древаль, А.М. Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 432 с.
36. Колесник Н.Є. Система підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2008.– 291 с.
37. Колесник Н.Є. Критеріальні характеристики готовності майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2006. – Вип. 30. – С. 82-87.
38. Колесник Н.Є. Модульно-рейтингова технологія підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів // Професійна підготовка вчителів в умовах запровадження кредитно-модульної системи: Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції / Редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, О.В. Караман та ін. – К.: КМПУ ім. Б.Грінченка, 2007. – С. 149-152.
39. Колесник Н.Є. Художньо-технічний компонент у змісті професійної освіти вчителя початкових класів// Житомирська науково-педагогічна школа «Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів»: здобутки та перспективи: збірник наукових праць / авт. кол. О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова, С.С. Вітвицька та ін.; за заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім.. І. Франка, 2009. – С. 127-141.
40. Коменський Я.А. Велика дидактика. Вибрані пед.твори.: К.: Рад.шк., 1940. – Т. 1. – С. 230.
41. Корж О. Образотворче мистецтво: Художньо-педагогічна діяльність: Метод.посіб. – К.: Задруга, 1998. – 84 с.: 1 іл.
42. Курсова і дипломна роботи: вимоги України / <http://www.kursovaya.kiev.ua/7.html>

43. Лернер И. Я. Дидактические основы методов обучения. – М.: Педагогика, 1981. – 186 с.
44. Лесін В.М. Як працювати з книгою: Метод. посібник. – К.: Вища школа, 1989. – 71 с.
45. Лещенко М.П. Теоретико-методичні засади діагностики педагогічної майстерності в умовах особистісно орієнтованої системи навчання // Неперервна професійна освіта: Зб. наук. праць. – К., 2001. – Ч. 1. – С. 71-74.
46. Ліждвой Л. Пізнавати світ розумом і серцем. Втілення концепції В.О. Сухомлинського // Палітра педагога – К., 2003. – № 4. – С. 5-10.
47. Лихолат С.М. Управління персоналом: Методичні вказівки та вимоги щодо підготовки курсових робіт для студентів. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2007. – 22 с.
48. Лоцман Г.Н. Научно-исследовательская деятельность как средство профессионально-квалификационного роста учителей // Дис. на ученую степень кандидата наук. 13.00.01. – Екатеринбург, 2000. – 188 с.
49. Лудченко А.А., Примак Г.А., Лудченко А.Я. Основы научных исследований. – К.: Знание, 2000. – 133 с.
50. Математика в понятиях, означеннях і термінах: У 2 ч. / За ред. Л.В.Сабініна. – К.: Рад. шк., 1986. – Ч.2. – С.216–217.
51. Міжнародна економіка: Методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт (для студентів фаху 6.050103 — “Міжнародна економіка”) / Укл. В.М.Козменко, П.І.Шилепницький. — Чернівці, 2006. - 17 с.
52. Микитюк О.М., Соловійов В.О., Васильєва С.О. Наукові дослідження школярів: Навчально-методичний посібник / Під ред.. І.Ф. Прокопенка. – Х.: «Скорпіон», ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 2003. – 80 с.
53. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: Навч. посіб. – 3-є видання, доповнене. – К.: ВАТ „КДНК”, 2001. – 608 с.
54. Науково-дослідна робота в закладах освіти: Метод. посібник / Укл. Ю.О. Туранов, В.І.Уруський. – Тернопіль: АСТОН, 2001, 140 с.
55. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ. – 2001. – 24 с.
56. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Віпол, 2000. – 630 с.
57. Ничкало Н.Г. Професіональне образование в Украине / МОН Украины, Национальный наблюдательный центр Украины / Н.Г. Ничкало, О.И. Щербак, В.В. Томашенко и др. – К.: Европейский Фонд Образования, 2002. – 40 с.
58. Організація та методика проведення наукових досліджень студентами <http://kisilmv.if.ua/study/student-research-work.htm>
59. Отич О. Мистецька освіта як складова система неперервної професійної освіти // Професійна освіта: педагогіка і психологія / За ред. І. Зязюна, Н. Ничкало, Т. Левицького, Ю. Вільш. – Ченстохова – Київ, 2003. – С. 170.
60. Передовий педагогічний досвід і впровадження досягнень педагогічної науки // Н. П. Волкова. Педагогіка: Посібник. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. – С. 23-25.
61. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: „Книга-Вега”, 2003. – 416 с.
62. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред.. І.А. Зязюна. – К., 1997. – С. 78.
63. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
64. Педагогічний процес: теорія і практика. Випуск 2: Зб. наук. праць. – К.: Видавництво ПП „ЕКМО”, 2003. – 310 с.

65. Підготовка і оформлення курсових та дипломних робіт. Методичні рекомендації / В.І Євдокимов, Л.П. Марченко, О.З. Злотін та ін. – Х.: ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 1996. – 29 с.
66. Помиткін Е.О. Естетичні якості особистості у становленні професійної майстерності фахівця // Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навчальний посібник/ За ред. П.С. Перепелиці, В.В. Рибалки. – Хмельницький: ТУП, 2001. – С. 104-109.
67. Поради юному науковцю: Методичний збірник / Упорядник О.Павленко. Гімназія № 191 м. Києва. – К., 1999. – 82 с.
68. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник: Видання 3-тє, перероблене і доповнене / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. – Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004. – 464 с.
69. Програма написання курсових робіт для студентів педагогічних спеціальностей / Укладач: Артемова Л.В. – К., 2004. – 19 с.
70. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Укладачі: Гончаренко С.У., Зязюн І.А., Ничкало Н.Г., Дубинчук О.С. / За ред Н.Г.Ничкало. – К.: Вища школа, 2000.— 381 с.
71. Радкевич В.О. Концепція професійно-художньої освіти / В.О. Радкевич // Професійно-технічна освіта, 2000. – № 2. – С. 43-47.
72. Радченко И.П. Научная организация педагогического труда. – М.: Педагогика, 1972. – 320 с.
73. Ребер А. Большой толковый психологический словарь. – Том 1 (А-О): пер.с англ.М.: Вече, АСТ, 2000. – 364 с.
74. Резніченко З.В. Мистецький декоративно-ужитковий компонент у змісті професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у вищих навчальних закладах: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – К. – 2005. – С. 14.
75. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2005. – 360 с.
76. Рудницька О.П. Педагогіка мистецтва: пошуки, перспективи // Професійна освіта: педагогіка і психологія / За ред. І. Зязюна, Н. Ничкало. – Вип. II. – Київ – Ченстохова, 2000. – С. 237-239.
77. Свалов Н. Н. Вариационная статистика: Учеб. пособ. – М.: Лесная промышленность, 1977. – 176 с.
78. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Міленіум, 2006. – 346 с.
79. Сирота В. М. Формування професійної готовності майбутніх вчителів початкових класів до викладання художньої праці: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Інститут проблем виховання АПН України. – К., 1998. – 24 с.
80. Смирнов А. В., Смирнова Р. А. Статистическая обработка анкет, содержащих балльные шкалы // Резервы интенсификации учебно-воспитательного процесса педвуза: Межвуз. сб. науч. труд. – Кострома, 1990. – С. 117-121.
81. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. У 2-х част. – Ч-1./ Вип. 2. Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2002. – С. 292.
82. Ткачук Т. Ігротерапія як спосіб підвищення пізнавальної активності // Палітра педагога – К., 2002. – № 3. – С. 5-10.
83. Федорова Н.Ф., Даниленко Л.І. Організація діяльності школи-лабораторії наукової установи: Монографія. – К.: Логос, 1999. – 136 с.
84. В.К. Харченко. Как заниматься наукой. – Белгород, 1996. – С. 64.
85. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів: Монографія / Л.О. Хомич. – К.: Магістр-S, 1998. – 200 с.
86. Хорунжий В.І. Методика трудового навчання в початкових класах. Частина I. – Олександрія: РВА „Світло”, 1996. – 96 с.
87. Хорунжий В.І. Практикум навчальних майстернях з методикою трудового навчання. – Тернопіль: „Астон”, 2001. – 220 с.

88. Хорунжий В.І., Черніка Г.П. Методика трудового навчання в початкових класах. Частина II. – Олександрія: РВА „Світло”, 1996. – 96 с.
89. Шинкаренко А. І. Петраш Б. Й. Методичні рекомендації до написання курсових робіт з методики музичного виховання / Для викладачів та студентів музично-педагогічних факультетів педагогічних вузів. – Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2002. – С. 17.
90. Щербаков А.И. Эффективность научной деятельности. – М.: Экономика, 1982. – 222 с.
91. Якунин В.А. Психологические основы управления учебно-познавательной деятельности студентов: Автореф. дис... докт. психолог. наук: 19.00.07 / Ленинград. гос. ун-т. –М., 1989. – 34 с.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Зразок оформлення титульного аркуша курсової роботи

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра математики і образотворчого мистецтва
з методикою початкової освіти

Курсова робота

на тему _____

Виконавець:

студент __ курсу __ групи
Навчально-наукового
інституту педагогіки

(прізвище, ім'я по батькові)

Науковий керівник:

посада, науковий ступінь,
вчене звання

(прізвище, ім'я по батькові)

Житомир – 2009

Зразок оформлення змісту

Зміст

Вступ (актуальність теми, аналіз програми з трудового навчання).....	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	5
1.1. Назва першого параграфа 1-го розділу.....	5
1.2. Назва другого параграфа	11
1.3. Назва третього параграфа	15
РОЗДІЛ 2. НАЗВА ДРУГОГО РОЗДІЛУ	18
2.1. Назва першого параграфа 2-го розділу	18
2.2. Назва другого параграфа.....	23
2.3. Назва третього параграфа.....	28
Висновки	29
Методичні рекомендації	30
Список використаної літератури	32
Додатки	35

*Зразок оформлення бібліографічного опису
у списку використаних літературних джерел*

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Підручник	Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підруч. за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістратури / С.С. Вітвицька. – К.: Центр навч. літ-ри, 2006. – 316 с. Тименко В.П. Художня праця: підруч. для 4 класу / В.П. Тименко – К.: Спалах, 2004. – 145 с.
Монографія	Колесник Н.Є. Система підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів: монографія / Н.Є. Колесник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2008.– 291 с.
Посібники	Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: навч. посіб. / О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2008.– 492 с.
Словники	Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 345 с. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.: іл.
Багатотомні видання	Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа // Вибр. тв. у 5-ти т. – К., 1976. – Т.1 – С. 369-392.
Стаття в журналі	Ірина Сіданіч. Виховання у дітей культури взаємин із батьками у навчально-виховному процесі // Початкова школа. – 2005. – № 6 (432). – С. 43.

**Рекомендована оцінка видів навчальної діяльності студента при
виконанні курсової роботи**

№ п/п	Критерії оцінювання курсової роботи	Максимальна кількість балів
1.	Теоретична обґрунтованість теми, чітко розроблений науковий апарат	5
2.	Аналіз провідних концепцій при висвітленні проблеми	5
3.	Методика експериментальної роботи	20
4.	Статистична та математична обробка даних експериментальної роботи	10
5.	Самостійний і творчий підхід до аналізу практики сучасного навчання і виховання	5
6.	Планомірний і систематичний характер роботи студента над темою	5
7.	Загальне оформлення курсової роботи	3
8.	Оформлення бібліографії	2
9.	Змістовні додатки	10
10.	Своєчасність здачі курсової роботи	5
11.	Грамотний і аргументований захист курсової роботи перед комісією	20
12.	Впровадження результатів експериментальної роботи у навчально-виховний процес (при наявності відповідної довідки)	10
	Всього:	100

Навчально-методичний посібник

Колесник Наталія Євгенівна

**Основи курсового дослідження
з методики викладання
трудового навчання у початкових класах**

Методичні рекомендації

Надруковано з оригінал-макета автора

Підписано до друку	Формат 60х90/16. Ум. друк. арк.
Обл. вид. арк.	Друк різнографічний.
Зам.	Наклад

Поліграфічний центр ЖДУ.
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
електронна пошта (E-mail) : zu@zu.edu.ua